

25/6'04

Reiserapport

Libanon 15-19 mars 2004

Utlendingsdirektoratet (Norge)
Dokumentasjonsenheten

I. Oppdrag	4
II. Rapport	5
II.1. Fatah	5
Relativ innflytelse i Libanon.....	5
Utviklingstendens.....	5
Samarbeidsforhold mellom Fatah og andre grupper.....	5
Geografisk fordeling av innflytelse	6
II.2. Ein el-Helweh-leiren	7
Ledelsesforhold.....	7
Lederfigurer	8
Fraksjonsstridigheter mellom Fatah og andre grupper	8
II.3. Interne forhold i leirene.....	10
Det generelle bildet.....	10
UNRWAs helsetilbud	10
Registrering av flytting mellom leirene	11
Folkekomiteenes virkemåte og oppgaver.....	12
Folkekomiteenes myndighetsutøvelse	13
Libanesiske myndigheters forfølgelse av palestinere	16
Libanesiske myndigheters kontroll med adgangen til leirene.....	17
Fremgangsmåte ved utlevering av ettersøkte personer til libanesiske myndigheter	17
Rekruttering til de politiske fraksjonene	18
Sanksjoner mot å forlate politiske grupper og fraksjoner	18
II.4. Diverse smågrupper.....	20
Islamistiske smågruppers betydning generelt	20
Usbat al-Nour.....	20
Usbat al-Ansar.....	22
II.5. Syrias nærvær i Libanon.....	22
Kontroll med politiske grupper	22
Konsekvenser av å kritisere Syria og det syriske nærværet offentlig.....	23

II.6. Kvinners situasjon	24
Generelt	24
Æresforbrytelser	24
Palestinske kvinner i leirene	24
Rett til å velge ektefelle – Libanon generelt	25
Vilkårene for skilte enslige kvinner - Libanon generelt	26
Rett til skilsmisse – Libanon generelt	26
Skilsmisseraten i leirene	26
Beskyttelse – Libanon generelt	26
II.7. Statsløse kurdere	28
II.8. MR-situasjonen i Libanon generelt	29
Tortur	29
Politiske partier	29
Ytringsfrihet	29
Valgpraksis	30
II.9. Utsatte grupper – i forhold til libanesiske myndigheter	31
Aounister	32
Tidligere SLA-medlemmer	32
Islamister	32
Statsløse palestinere	33
Libanesiske myndigheters reaksjoner overfor risikogrupper	33
II.10 Utreisekontroll og retur av avviste asylsøkere	35
Utreisekontroll og returprosedyrer	35
Nye regler for returnerte statsløse	35
III. Kilder	37
IV. Vedlegg	38
Vedlegg 1. Frivillige organisasjoner som arbeider med kvinners rettigheter.	38
Vedlegg 2. Libanesiske NGO'er, alle områder	39

I. Oppdrag

Problemstillingene som ble tatt opp ble drøftet frem med den aktuelle landgruppen i Asylkontor 2. Med utgangspunkt i disse drøftelsene, ligger hovedvekten i rapporten på forholdene blant de statsløse palestinerne.

Her behandles ulike sider ved styrkeforholdet mellom Fatah og andre palestinske grupper, samt forhold internt i de palestinske leirene. Disse handler særlig om intern justis, former for løsning av konflikter og tvistemål mellom leirenes innbyggere, rekruttering og avhopp fra politiske grupper, samt forholdene for kvinner.

I tillegg til hovedtemaet, blir også noen andre temaer behandlet: kvinners forhold i Libanon generelt, menneskerettigheter og risikogrupper i Libanon, syriske myndigheters rolle, samt forholdene for statsløse kurdere. Spørsmål i tilknytning til utreisekontroll og retur av avviste asylsøkere, er behandlet til slutt.

II. Rapport

II.1. Fatah

Relativ innflytelse i Libanon

Kildene syntes nokså samstemte i at PLO står sterkest i leirene i Beirut, og i Tyre-området i syd-Libanon. I syd har PLO spesielt sterk stilling i leirene el-Buss og el-Rashidieh, el-Shamali og sågar i Ein el-Helweh, ifølge DFLPs representant og den franske ambassaden, selv om denne leiren ledes av to konkurrerende folkekomiteer. Disse er respektive pro-Fatah og pro-Syria, fremholdt UNHCRs representant.

Den britiske og den nederlandske ambassade samt DFLPs representant, anså PLOs posisjon generelt i Libanon som å være på retur. UNHCRs representant og den franske ambassaden mente imidlertid at PLOs posisjon virker stabilt sterk. UNHCRs representant hadde personlig ingen følelse av at PLOs innflytelse er på vikende front. Alle kildene som ble konsultert mente at Fatah ikke har full kontroll i noen leir. Det er aldri slik at noen enkelt fraksjon har full kontroll i noen leir – det er alltid en maktdeling, fremholdt den britiske ambassade), mens DFLPs representant beskrev forholdet som "sameksistens". Den nederlandske ambassade beskrev det derimot som en maktkamp. Sistnevnte kilde kunne ikke si sikkert om Fatah er bedre knyttet til visse bestemte grupper.

Inntrykket i UDIs delegasjon er likevel at tilknytningsforhold mellom Fatah og andre grupper er vel organiserte. Tilbakegangen for PLO, som ble hevdet av noen av kildene, ble av disse forklart med indre fraksjonsstridigheter i PLO, både sentralt og i leirene.

Utviklingstendens

Hamas' innflytelse øker generelt, mens Fatah mister innflytelse. Noen leire er delt, noen er dominert av Fatah og andre av Hamas, dette ifølge den nederlandske ambassade. I nord deler Fatah innflytelse med Syria. Forholdet er ikke balansert, og den syriske innflytelsen er overveldende, ifølge DFLPs representant. Radikale grupper beveger seg nordover. Det er ifølge den nederlandske ambassade ingen tvil om at radikale islamistgruppers innflytelse øker raskt, særlig Hamas. Den britiske ambassaden samstemmer i at radikale islamistiske gruppers innflytelse øker på bekostning av Fatah, men kan ikke navngi noe av disse.

Samarbeidsforhold mellom Fatah og andre grupper

Det er mange grupper i samtlige leire. Samarbeidet gruppene imellom er bare et problem i Ein El Hilweh. I de andre leirene hersker det et mer avklart forhold, der en enkelt gruppe dominerer over de andre, opplyste den australske ambassaden. Det er vanskelig å peke på noen spesielle grupper som særlig utfordrer Fatah. Den britiske ambassaden så det snarere slik at Fatah nå må dele stadig flere kvartaler i leirene med andre grupper. Om man bedømmer etter forekomsten av offisielt nærvær med bl.a. kontor, slik den nederlandske

ambassaden anbefalte, er innflytelsen økende i leirene i nord, slik det ble fremstilt av DFLPs representant. Der har de ifølge denne nå fått offisielt nærvær.

Geografisk fordeling av innflytelse

DFLPs representant påpekte at Fatah er tilstede i alle leirene, men har mest innflytelse i leirene syd for Awali-elven. I nord pleide ikke Fatah tidligere å ha offisielt nærvær, men det har de nå. Fatah har likevel ikke full kontroll i noen av leirene i Libanon. Den britiske ambassade mente at Fatah har sterkest kontroll i leirene i og rundt Beirut, og at det er radikale grupper som dominerer i nord og i sør.

Den sterkere innflytelsen i Beirut kan komme av at leirene her er bedre drevet og at levevilkårene i dem er bedre. Men det er en svekket tendens her også. Hamas har dessuten dukket opp i en eller to leire ved Tripoli og i Beirut - Burj el-Barajneh og Shatila, ifølge den nederlandske ambassade. De to sistnevnte leirene er ikke spesielt radikale leire, men Hamas har åpnet kontorer der, og det har også pro-syriske grupper gjort. En måte å vurdere andre gruppers innflytelse i forhold til Fatah, er å se på antallet kontorer de har, aktiviteter de driver, hva som står på plakater og opprop de henger opp, eller snakke med folk i leirene, foreslo denne kilden.

En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir (PLO-tilknyttet), opplyste at alle leirene i Tyre er dominert av Fatah.

Terroristaktiviteter nå også forekommer i leirene i Tripoli. Det er vanskelig å vite nøyaktig hva som foregår i leirene. Ein el-Helweh og leirene i syd er muligens mer utsatte for at radikale grupper etablerer seg der. Selv om Fatah for et år siden riktignok utleverte en person fra el-Helweh som hadde drept 3 politimenn til libanesiske myndigheter, tyder ikke det på noen styrket posisjon for Fatah. Dette et enkelttilfelle, mente man ved den britiske ambassaden. Ved den australske ambassaden ble det opplyst at pro-syriske fraksjoner har innflytelse i nord, mens Fatah har innflytelse i sør, særlig i Tyre-området. Syriske myndigheter er ikke interessert i at Fatah skal bli større; de er ikke interessert i at Fatah skal få for stor makt.

Fatah skal, ifølge en representant for den største folkekomiteen i Ein el-Helweh, dominere leirene El-Buss og Rashidie i Tyre-området. Kilden oppga at alle leirene i Tyre-området er kontrollert av Fatah. Fatah koordinerer virksomheten i leirene med de andre gruppene som er tilstede der. De islamistiske gruppene ble invitert til å delta i folkekomiteene, men de avslo.

II.2. Ein el-Helweh-leiren

Ein el-Helweh-leiren har ca 60 000 innbyggere ifølge den franske ambassaden, 70 000 iflg den største av de to folkekomiteene. Leiren skiller fra samtlige øvrige leire ved at den har to konkurrerende lederskap (Folkekomiteer) – en pro-Arafat og en pro-Syria. Det er mye vold i denne leiren, bombeeksplosjoner de seneste dager. Ifølge UNHCRs representant handler mye av volden om personlige oppgjør. Fatah har sterk innflytelse der, og en ledende posisjon i leiren, oppga denne kilden.

Særegenhetene ved Ein el-Helweh skriver seg fra at den geografisk ligger på den uoffisielle demarkasjonslinjen der Syrias nærvær opphører – Awali-elven. Fra denne linjen og videre sydover må Syria basere seg på å leve med PLO i sosial, økonomisk og religiøs henseende, ifølge DFLPs representant. Derfor er problemene i Ein el-Helweh spesielle. Ved Australias ambassade mente man at Ein el-Helweh er den største og viktigste leiren, den er en slags hovedstad for leirene i Libanon. Den er i tillegg en sterkt politisert leir, iflg . Frankrikes ambassade. En representant for Norsk Folkehjelps kontor i Beirut, opplyste at leirene i syd har bare én inngang hver, og at det i tillegg er bygget en mur rundt Ein El Hilweh.

Alle de palestinske fraksjonene er tilstede der, alle etterretningstjenestene likeså, og alle disse samvirker/samarbeider, uttalte DFLPs representant. I Ein El Hilweh finnes også islamistiske grupperinger, for så vidt som leiren også er et tilholdssted for kriminelle. Den australske ambassaden sier at leiren er delt i tre deler: mellom Fatah, de ikke-palestinske islamistene (Usbat Al-Ansar og Usbat Al-Nour), og de palestinske islamistene Hamas og Islamic Jihad. Den skal samtidig være Usbat Al-Ansars hovedkvarter.

Ein El Hilweh er kjent for sin radikalisme, ifølge Nederlands ambassade, som også mente at leiren er et sted for terrorister. En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir sier at den humanitære situasjonen er mye den samme i alle leire. Det ble tilføyd fra UNHCRs side at med unntak av sikkerhetssituasjonen, er situasjonen i Ein El Hilweh totalt sett likevel verre enn i de andre leirene. I Ein el-Helweh kan man ikke forvente 100% beskyttelse. Folkekomiteen kan bare påta seg å beskytte en person dersom vedkommende selv ber dem om hjelp. PLO kontrollerer ikke alle gatene.

Ledelsesforhold

Leiren er den eneste som avspeiler hele spekteret av palestinske organisasjoner, samt i tillegg libanesiske islamister. Det er dette som har forårsaket at leiren har to folkekomiteer og er særlig konfliktfylt politisk sett, var vurderingen som ble gitt av en representant for Norsk Folkehjelp i Beirut. Det er 13 palestinske fraksjoner i leiren, samt en islamistisk gruppe som ikke er palestinsk. Folkekomiteen ønsker å samarbeide med libanesiske myndigheter, og de ønsker med dette å oppnå bl.a. at libaneserne reduserer aktiviteten rundt leiren. De ønsker videre at libanesiske myndigheter skal oppgi navn på kriminelle i leiren, slik at disse kan utleveres, opplyste en representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir.

Den samme kilden sammenliknet Folkekomiteens virkemåte og ansvar med et kommunestyre. Leiren hadde opprinnelig bare én Folkekomite, knyttet til PLO. En annen folkekomite ble imidlertid opprettet etter Oslo-avtalen mellom PLO og Israel i 1993, og denne er knyttet til fraksjoner som er i opposisjon til PLO. På tross av politisk uenighet mellom de to folkekomiteene, samordner de seg i noen grad om sosial tjenesteyting. Samordningen skjer i form av møter. De politiske spenningene var sterke i tiden etter Oslo-avtalen, men de har avtatt. Det skal i dag være større felles grunn å bygge på, da begge komiteene anser at Oslo-komplekset har falt bort som sak.

Det har vært ført forhandlinger om å slå sammen de to folkekomiteene, men vedkommende representant mener det er små utsikter til å lykkes. Det er likevel fortsatt en viss optimisme. Den PLO-kritiske folkekomiteen spiller bare en marginal rolle i leiren, den er mest av symbolsk betydning. Den har ingen reelle maktmidler, ifølge en representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir.

Lederfigurer

Møtekontaktene ble spurt om navn på ledere i leiren.

UNHCRs representant opplyste at lederen for PLO i Libanon (Yassir Arafats representant), *Sultan Abdul el-Nein*, holder til i el-Rashidieh-leiren. Han kan ikke forlate leiren. Også den australske ambassaden oppga at den samme el-Nein er leder for Fatah i Libanon.

UNHCRs representant oppga videre at lederen for Fatah i Ein el-Helweh heter *Munir al-Maqdah*, dog uten å beskrive denne nærmere. Den australske ambassaden kunne bekrefte dette. Denne kilden beskrev al-Maqdah som ikke 100 % lojal mot Fatah, og som en frittstående aktør ("maverick operator"). Han skal på et tidspunkt ha blitt "utstøtt" fra Fatah, men senere tatt tilbake igjen. Han skal ifølge samme kilde være koblet til Usbat Al-Ansar.

DFLPs representant ga opplysninger som avvik fra dem ovenfor. Her het det at Fatah-lederen i Ein el-Helweh ikke er al-Maqdah, men en som heter *Arif*. Arif skal ha vært politisk representant for Arafat siden 1982. el-Nein er ifølge denne kilden nr. 2 etter Arif, og holder til i Rashidieh leir. El-Nein skal ha en dødsdom in absentia.

Arif skal også være leder for de følgende 3 ledere på lavere nivåer:

- *Munir al-Maghdah*, som etter kildens utsagn veksler mellom å støtte og å motarbeide Arafat
- *Suleiman*, en sunnimuslimsk fundamentalist
- *Bilal Ghoul*, en leder av mindre betydning, er lojal mot Arafat

Disse 3 skal sammen være ansvarlige for noen kvartaler i leiren, og har ifølge DFLPs representant en liten militær hver.

Disse to avvikende kildeutsagnene tok UDIs delegasjon opp med Norges ambassade i Damaskus, som kunne opplyse følgende:

- Leder for PLO i Libanon, og Yassir Arafats politiske representant der, er *Sultan Abdul el-Nein*.
- Sekretær for PLO i Sør-Libanon er oberst *Khaled Arif*.
- Ambassaden kjente ikke til al-Maghdah.

Fraksjonsstridigheter mellom Fatah og andre grupper

Ein el-Helweh er særlig utsatt for indre konflikter, da det er mange konkurrerende agendaer tilstede der. Den franske ambassaden mente at det er kun problemer av betydning i Ein El Hilweh, og ikke i de andre leirene. Særlig er det problemer mellom Fatah og islamistene i Ein el-Helweh, de kjemper om makten i leiren. Det franske synspunktet er sammenfallende med den australske ambassadens, som begrunnet det med at i de andre leirene er det én gruppe som dominerer ubestridt.

DFLPs representant mente at fraksjonsstridighetene i stor grad reflekterer ytre politiske forhold som bl.a. friksjoner i Gaza og på Vestbredden, og friksjoner sentralt i Fatah. Nederlands ambassade ga uttrykk for liknende synspunkt, og nevnte Israel-Palestina-konflikten generelt, samt rivaliseringen med Hamas i Gaza og på Vestbredden. Hvis Hamas' innflytelse øker på Vestbredden/Gaza vil dette også få innvikning i leirene. DFLPs representant mente at fraksjonskonfliktene genereres ofte av konflikter om hvordan ta stilling til ulike utspill og forslag til løsning av Palestina/Israel-konflikten, som bl.a. det ikke-offisielle israelsk/palestinske Geneve-fredsforslaget fra i fjor. Nederlands ambassade mente derimot at interne forhold i leirene gjerne er den utløsende årsaken til konfliktene. Det er gjerne en konkret hendelse som utløser en kamp gruppene i mellom. DFLPs representant, på sin side, mente at press fra det libanesiske samfunnet, for eksempel knyttet til forhold som skaper problemer for Syria, kan være utløsende.

En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir, uttalte at PLO er ikke entusiastiske, men de stiller seg heller ikke fiendtlig til Hamas og Palestinske Islamske Jihad. PLO anser dem i stedet som uttrykk for den mer omfattende uenigheten om en politisk løsning for Palestina.

Noen islamistiske grupper forsøker å fortrenge PLO. PLO har finansielle problemer etter Oslo-avtalen, og andre grupperinger forsøker å utnytte dette ved å gi støtte til bygging av for eksempel sykehus som er finansiert av Hamas. PLO mener at denne aktiviteten skaper et politisk problem for dem, fordi sosiale tjenester er viktig politisk kapital for islamistiske grupper. Begge folkekomiteene gir selv sosial støtte og prøver å bygge velferdsinstitusjoner, for å motvirke islamistiske gruppers muligheter til å opparbeide seg i leiren. Noe samordning mellom komiteene kan forekomme i den forbindelse. Representanten anser at islamistenes sosiale tjenester svekker PLOs posisjon.

Det som representanten så som hovedproblemet for PLO i leiren, er problemene som de mest ytterliggående islamistiske gruppen skaper for PLOs forhold til libanesiske myndigheter. Slike problemer kan være at de islamistiske gruppene har mange forbindelser utover leir-grensene, og at de foretar aksjoner mot "uanstendige" personer utenfor leirene, som bl.a. vin- og brennevinsforhandlere.

Den australske ambassaden mente Ein El Hilweh er en slags hovedstad for leirene. Leiren selv har ingen klart dominerende fraksjoner. Derimot ønsker alle fraksjoner å være representert, noe som ut fra styrkeforholdet dem imellom har ført til en nærmest åpen krigstilstand. I fjor ble syv mennesker drept i leiren. Forholdet mellom fraksjonene beskrives som en kontinuerlig hevns-spiral.

Ved Nederlands ambassade hadde en ikke hørt om at det har vært tatt beslutninger på høyt nivå i en gruppe om å angripe en annen gruppe

II.3. Interne forhold i leirene

Det generelle bildet

En generell karakterisering av forholdene i leirene som ble gitt av UNHCRs representant var representativ for hovedinntrykket vi fikk gjennom samtalene med ulike kilder. Her fremgikk det at det ikke har skjedd noen store endringer i sikkerhetssituasjonen i den senere tid. Levevilkårene i leirene er svært dårlige, og forskjellene mellom leirene er slik sett ikke store. Innbyggerne lever i konstant desperasjon, har ingen fremtid, ser ingen løsning på sin situasjon.

Derimot er volden er ikke like utbredt i alle leirene, Ein el-Helweh er verst i så måte. De større leirene kan være mer utsatte for vold, for det er særlig disse som er overbefolket. Mye av årsakene til de indre oppgjørene i leirene er av personlig karakter. Ved den franske ambassaden poengterte man at det gjelder ingen allment gyldig lov i leirene, tvistemål avgjøres som oftest med en slåsskamp. Et initiativ i det libanesiske parlamentet for å foreslå lovregler for leirene har ikke fått flertall.

Den libanesiske regjeringen har gjort det klart at den ikke har til hensikt å løse det aller minste på restriksjonene som gjelder for palestinerne i Libanon (se UDI reiserapport fra Syria og Libanon november 2001). DFLPs representant beskrev leirene som en "dumpeplass" der libanesiske myndigheter dumper kriminelle fra det libanesiske samfunnet.

En representant for Folkekomiteen i Nahr el-Bared leiren i Tripoli, fremhevet at det er store forskjeller på hvordan leirene er drevet. Leirene i nord og i Bekaa pekte han ut som de mest stabile. I nord er også det omkringliggende miljøet det mest stabile.

En representant for Folkekomiteen i Burj el-Barajneh leir, så en tendens til at tjenestene fra UNRWA til leirbefolkningen avtar. Det er særlig utdannings- og helsetilbudet som reduseres. Utdannelsen i regi av UNRWA er av lav kvalitet. Lærerne må jobbe doble skift på skolen, og det er vanlig med ca 40 elever i hver klasse. Det blir ikke gitt tjenester fra UNRWA til de over 60 år.

Denne representanten viste til at de politiske fraksjonenes økonomi er blitt dårligere over mange år, først etter Gulf-krigen i 1991 og deretter 11.9.01, da private pengeoverføringer i stor grad ble avvirket. Private bidragsytere i utlandet er blitt mye mer forsiktige med å sende penger til leirene via libanesiske banker, da disse vil granske slike overføringer med sikte på å avdekke finansiering av terrorisme. Noe av behovet blir likevel avhjulpet med pengeinnsamlinger til formål som vann- og strømforsyning.

UNRWAs helsetilbud

På møtet med UNRWA ble det gitt en gjennomgang av ulike sider ved helsetjenestene som organisasjonen kan tilby.

Primærhelse

UNRWA tilbyr stort sett bare primærhelsetjeneste, med noe sekundærtjeneste i tillegg, bl.a. støtte til kreftbehandling, hjertekirurgi og psykiatrisk behandling. Primærhelsetjenesten omfatter allmennmedisin, preventiv medisin (vaksinasjon, overvåkning med mer) og tannpleie. UNRWA har avtaler med forskjellige sykehus, og dekker inntil en viss døgnekostnadssats. På case-by-case basis, for eksempel hvis det er klart at en pasient

behøver et par liggedager ekstra, kan det ytes ekstra tilskudd. UNRWA støtter også oppfølging av for tidlig fødte barn, det er bare ett sykehus i Libanon som er innrettet på dette.

Kreftbehandling

Det ble opplyst at bistand til kreftbehandling i år er blitt økt fra inntil USD 2500 pr. år til inntil USD 8000 pr. år. Det er ingen formell deling av kostnadene til støtten til kreftbehandling mellom UNRWA og palestinske organisasjoner. Bidrag som disse ellers kunne ha ytt innenfor sine økonomiske rammer, ville i alle fall ikke vært tilstrekkelige, da kostnadsnivået i Libanon er høyt. Primærhelsetjenesten er ikke bare tilgjengelig for 1948-flyktningene, men også for de palestinerne som ikke kommer inn under UNRWAs mandat men som er registrert hos libanesiske myndigheter¹.

Hjertekirurgi

UNRWA kan i enkelte tilfeller bidra med inntil USD 3000 til åpen hjertekirurgi.

Psykiatrisk behandling

Det kan i spesielle tilfeller gis noe støtte til psykiatrisk behandling fra UNRWA. Det er to faste sykehus man henviser til. Noe eget kvalifisert personell er ikke tilgjengelig for disse tilfellene. Det kan foretas en viss oppfølging ved overgang fra behandling til utskriving, gjennom bruk av legemidler. Dersom legen ikke kan hjelpe pasienten, vil denne vurdere et psykiatrisk tilbud for pasienten. En viss oppfølging av stress og traumer kan gis.

Samarbeidsformer

PLO og ulike NGOer bidrar i noen grad, bl.a. gjennom Palestinske Røde Halvmåne, og noen ganger i direkte kontakt med UNRWA. UNRWA gjør et visst evalueringsarbeid av hvordan PLO og NGOer driver helsearbeid i et gitt område. Det anses så langt ikke å forekomme noen problematisk overlapping. UNRWA kan ta kontakt med NGOer for å be om bistand i enkelttilfeller. En vil også prøve å finne alternative muligheter for å hjelpe i slike tilfeller dersom dette er mulig. UNRWA støtter Palestinske Røde Halvmåne gjennom å bruke deres tjenester. UNRWA prøver å øke antallet spesialiserte sykehusplasser. Palestinske Røde Halvmåne har mange sykehus i Libanon, disse er billigere og de gir arbeid til palestinere. Arbeid for Palestinske Røde Halvmåne må godkjennes av libanesiske myndigheter.

Registrering av flytting mellom leirene

UNRWA driver ikke systematisk registrering av flytting mellom leire. Imidlertid kan slik flytting leses ut av andre registre, for eksempel helsetjenestens pasientregistre. På et slikt grunnlag vil det være vanskelig å følge med på hvor en palestinere bor til en hver tid. Det er først når en palestinere presenterer seg overfor en klinikk i en ny leir at man blir oppmerksom på at vedkommende faktisk har flyttet. Det vil uansett ikke være nødvendig å få sitt dossier flyttet med seg hvis man flytter til en annen leir, da dette oppbevares ved UNRWA sentralt i Libanon.

En representant for folkekomiteen i Nahr el-Bared leiren i Tripoli, opplyste at heller ikke Folkekomiteene foretar registrering av inn- og utflytting fra leirene. En person som ønsker å flytte fra en leir til en annen, må søke UNRWA om tillatelse til dette, via libanesiske myndigheter. Et nytt trekk i bildet, ifølge denne kilden, er at UNRWA nå koordinerer sin ordinære registrering med libanesiske myndigheter. En ønsker på denne måten å oppnå bedre kontroll uten å blande seg direkte inn i leirenes indre forhold. Samordningen

¹ (UNRWA mandat: 1948-flyktninger som bodde i Palestina i ca 2 år før 1948)

gjennomføres nå ved myndighetenes Unit for Palestinian Refugees, mens det tidligere ble gjort ved Directorate of Refugees and Political Affairs. Myndighetenes utstedelse av ID-kort til statsløse palestinere skjer på basis av UNRWAs registre. Folkekomiteene har ikke adgang til disse registrene.

Folkekomiteenes virkemåte og oppgaver

Organisering

Ifølge DFLPs representant fungerer folkekomiteene som et kommunestyre i leiren, men komiteens medlemmer er utnevnt av de politiske gruppene i leiren og ikke valgt. I praksis er medlemmene oppnevnt som et felles multiplum av de ulike fraksjonene i leiren, samt Syria og Fatah. Ved at eksterne aktører derved er delaktige i utnevningen, mente DFLPs representant at folkekomiteene ikke kan sees som fullt ut representative lokale styringsorganer.

En representant for Folkekomiteen i Nahr el-Bahred leir opplyste at folkekomiteene er likeartet organiserte i alle leirene, de bygger på et vedtak sentralt i PLO fra 1978. De er bygget opp på basis av yrkessammenslutninger, og disse kommer til syne i de ulike underkomiteene for bl.a. helse, utdanning, sysselsetting. Også denne representanten mente at folkekomiteene i praksis fungerer som en slags kommunestyrer, og viste til deres konsensusbaserte beslutningsform. En representant for Folkekomiteen i Burj el-Barajneh leir anså at Folkekomiteene har endret karakter siden starten i 1972. Fra den gangen å bygge på politiske fraksjoner og faglige sammenslutninger, har de faglige sammenslutningenes betydning minsket til fordel for sentrale enkeltpersoner.

Representanten for folkekomiteen i Nahr el-Bahred leiren redegjorde for sammensetningen av denne komiteen. Alle politiske grupper/fraksjoner i leiren har én representant hver i Folkekomiteen. Komiteen har i tillegg 6 representanter for de 6 kvartalene som leiren er delt inn i. Kvartal-representanten er ansvarlig for kontakten med innbyggerne i de enkelte gatene i kvartalet. Folkekomiteen i Nahr el-Bahred har i alt 24 medlemmer, inklusive de seks som leder de ulike kvartalene.

En representant for Folkekomiteen i Burj el-Barajneh leir redegjorde tilsvarende for denne Folkekomiteen. Også her er samtlige fraksjoner i leiren representert i Folkekomiteen, og det er prinsippet om én gruppe – ett medlem, uansett gruppens størrelse og betydning, som gjelder. Disse er alle, fra hvert sitt ståsted, i opposisjon til PLOs politiske program, men ellers samstemte om sentrale strategiske spørsmål. Det er ingen spesiell fraksjon som dominerer, og beslutningsprosessen er konsensusbasert her som i ellers. Det er for tiden 11 medlemmer i Komiteen, og det arbeides for å øke tallet til 23.

Arbeidsform

Representanten for folkekomiteen i Nahr el-Bahred illustrerte den daglige arbeidsformen med eksempler fra leiren. Der møtes folkekomiteen ukentlig i egne lokaler. Komiteens koordinator (sekretæren) og representanter for underkomiteer stiller på møtene. Underkomiteene rapporterer ukentlig til folkekomiteens sekretær. Beslutningene blir tatt på grunnlag av denne rapporteringen. Underkomiteene bemannes av valgte representanter for yrker/sektorer, f.eks kan en lege bli satt til å lede helsekomiteen. Fraksjonene deler på disse ansvarsoppgavene. Komiteen samarbeider nært med NGO'er og UNRWA, og anser UNRWA som den viktigste målgruppen for lobbyarbeid. Tjenesteyting til leirens innbyggere står for den største andelen av arbeidet. Leirens demografi endrer seg, og det er større utflytting nå enn tidligere pga dårligere levekår.

Oppgaver

Folkekomiteens ansvar er å sikre innbyggerne grunnleggende tjenester (vann, avløp med mer), forestå konfliktløsning, samt koordinere med andre organer som er engasjert i leiren (UNRWA, NGOer med mer). DFLPs representant påpekte at folkekomiteenes oppgaver er særlig av praktisk art. Blant normale arbeidsoppgaver for folkekomiteene i alle leirene er å sikre vann og el-forsyning, samarbeide med UNRWA om teknisk infrastruktur, drive kulturell virksomhet. Bl.a. fungerer komiteene som arbeidskontorer og organer for å administrere investeringer.

Ifølge representanten for folkekomiteen i Nahr el-Bahred, har Folkekomiteen i leiren, med sine 28.000 innbyggere, både praktiske og politiske oppgaver. Blant de praktiske oppgavene kommer vedlikehold, drift, infrastruktur, forsyninger, utviklingsarbeid. De politiske oppgavene omfatter kontakt med NGO'er og UNRWA, interessearbeid i forhold til disse, påvirke deres prioriteringer, samt kontakt med libanesiske myndigheter.

Kontakten med libanesiske myndigheter skjer, ifølge denne representanten, daglig. Myndighetene gir instruksjoner og oversikter vedrørende sikkerhetssituasjonen og evt andre saker, og melder inn ønskemål samt rettsbegjæringer til Folkekomiteen. Det er en libanesisk politipost i nærheten av inngangen til leiren. Folkekomiteen stiller seg imøtekomende til henvendelsene fra libanesisk politi, ønsker godt forhold. Libanesiske myndigheter betrakter på sin side Folkekomiteen som det formelle representanten for leiren. Denne beskrivelsen av forholdet til og kontakt med libanesiske myndigheter ble sagt å gjelde for Nahr el-Bared og Baddawi-leirene. Resultatene av folkekomiteenes innsats kan skille seg fra hverandre i de ulike leirene. I leire der PLO står sterkt, kan for eksempel asfalten være bedre i kvartalene PLO kontrollerer.

Samordning

Den britiske ambassaden var av den oppfatning at forbindelsene mellom ledelsen i de ulike leirene er svake. Hver leir er stort sett selvdreven, og leirene drives følgelig avgrenset fra hverandre. Det skjer ingen vesentlig koordinering av virksomheten mellom leirene på noen områder. Representanten for folkekomiteen i Nahr el-Bahred, nyanserte denne oppfatningen litt ved å påpeke at Folkekomiteene/leirledelsen i leirene i nord samarbeider med hverandre, men ikke med de Arafat-dominerte leirene i syd og ikke med den Arafat-dominerte folkekomiteen i Ein el-Hilweh. Ifølge denne kilden foregår samarbeidet med månedlige møter om praktiske og politiske saker (typiske sakstyper, se avsnitt ovenfor).

Folkekomiteenes myndighetsutøvelse

Selv om alle fraksjoner i leiren er representert i komiteen på lik basis, vil komiteens handlefrihet likevel reflekteres av maktforholdet fraksjonene imellom. Delegasjonens inntrykk er derfor at folkekomiteenes autoritet ikke er ubestridt, og at deres myndighetsutøvelse av bl.a. den grunn kan være noe tilfeldig.

DFLPs representant mente at spillerommet for myndighetsutøvelse i leirene i nord reflekteres av maktbalanseforholdet mellom Syria, Libanon og PLO. Syrias agenda er for tiden samarbeid med både Libanon og PLO. Ut fra sin erfaring med å forholde seg til folkekomiteene utenfra, mente UNHCRs representant at myndighetsutøvelsen skjer på uformell og basis dag for dag, og at noen ganger har leirmyndighetene autoritet, andre ganger ikke.

UNRWA hadde opplevd trusler mot personell og ødeleggelse av sine biler i Rashidieh-leiren. Slikt må påklages til de aktuelle fraksjonslederne direkte for å kunne bli tatt til følge. I saken

som UNRWAs representant refererte til, var den aktuelle gjerningsmannen tilknyttet Fatah, og UNRWA tok derfor kontakt med Fatah direkte for å påklage forholdet.

En kan ikke regne med at ordensmakten i leiren vil forholde seg til den enkeltes beskyttelsesbehov, man er derfor helt avhengig av fraksjonsledernes gode vilje for å få beskyttelse, mente kilden ved UNRWA.

Sikkerhet

En representant for Folkekomiteen i Nahr el-Bared leir viste til at Folkekomiteens sikkerhetskomite har ansvaret for sikkerheten i leiren. Myndigheten utøves på grunnlag av libanesisk lov, som Folkekomiteen ønsker at skal gjelde i leiren.

En representant for Burj el-Barajneh leir orienterte om at en i denne leiren på tilsvarende måte, har gjort Folkekomiteens sikkerhetskomite er ansvarlig for sikkerheten i leiren. Sikkerhetskomiteen har myndighet til å få foretatt arrestasjoner, og vil likeledes i tilfeller av alvorlig kriminalitet overlevere arrestanter til libanesiske myndigheter. Bare mindre forbrytelser vil bli straffeforfulgt av leirens organer, typiske avstraffelser er et par dagers fengsel.

En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir i Ein el-Helweh leir, beskrev Folkekomiteens sikkerhetsorgan som et militært organ, en militær domstol/sikkerhetsorgan, knyttet til PLO. Personellet er bevæpnet, har myndighet til å arrestere, og disponerer fengselslokaler. For øyeblikket er disse lokalene ikke i bruk. I stedet utleverer man til libanesiske myndigheter, bortsett fra hvor det dreier seg om mindre problemer.

Den australske ambassaden påpekte at i Ein el-Helweh har Fatah sikkerhetsstyrker. Ambassaden kjenner ikke helt til hvordan personellet i disse styrkene ble utvalgt. En har forsøkt å undersøke mer om dette vedrørende Ein El Helweh, men det var vanskelig å finne ut av. En kjenner heller ikke til om det finnes fengsler i leirene. I følge ambassaden har libanesiske myndigheter et sjekkpunkt utenfor leiren, og har, sammen med sivil syrisk etterretning, informanter inne i leirene.

Konflikt- og tvisteløsning mellom innbyggerne i leirene

Typiske konflikttemaer kan, ifølge den nederlandske ambassade, være fordeling av boliger til medlemmer av de ulike gruppene. Det er gjerne enkle og konkrete grunner når det oppstår håndgemeng mellom innbyggerne. Ifølge DFLPs representant er det ikke folkekomiteens ansvar å håndtere slike konflikter. Slike konflikter søkes løst enten internt i leiren gjennom tradisjonsbaserte prosedyrer, for eksempel respekterte personer eller i et råd av de eldste i leiren, eller gjennom de politiske fraksjonene. Eventuelt kan det bli foretatt gjennom det libanesiske rettssystemet.

Libanesiske myndigheter har imidlertid begrenset mulighet, og liten vilje, til å gi beskyttelse til palestinerne den australske ambassaden. DFLPs representant understreket at libanesiske myndigheter ønsker at palestinerne skal forlate landet, og at de ikke er interessert i å involvere seg i interne palestinske konflikter. Libaneserne ønsker dertil at det skal være et visst omfang av problemer i leirene, fordi de ønsker at palestinerne skal forlate landet. Det er da hensiktsmessig at det er en ustabil situasjon i leirene.

DFLPs representant mente videre at leir-organene skiller mellom politisk og ordinær kriminalitet. Ved ordinær kriminalitet, for eksempel ran, menneskesmugling, æresforbrytelser, vil gjerningsmennene bli utlevert til libanesiske myndigheter. Libanesisk politi vil anholde ettersøkte fra leirene dersom de finner dem utenfor leirene.

En representant for folkekomiteen i Nahr el-Bared leiren i Tripoli, beskrev komiteens myndighetsutøvelsen i denne leiren som effektiv. Han mente at ikke alle leirene har slik effektiv myndighetsutøvelse, spesielt ikke Ein el-Helweh. Folkekomiteen i Nahr el-Bared har en underkomite for konfliktløsning, kalt Sikkerhetskomiteen. Dette er det eneste organet som vil bli brukt, siden alle fraksjonene er representert der.

Hvis løsning ikke blir funnet her, vil konflikten bli overlatt libanesisk politi, eventuelt libanesisk domstol. Politistasjonen vil i så fall sende en rapport om forholdet til domstolen, eventuell dom vil bli iverksatt med bistand av Folkekomiteen. For å kunne bistå effektivt i iverksettelsen av en dom, vil Folkekomiteen mobilisere/trekke på gruppene som er representert, og eventuelt deres væpnede medlemmer.

I mindre saker er det vanligst at disse blir løst internt i nabolaget, i tråd med tradisjonelle fremgangsmåter av det slag som DFLPs representant beskrev ovenfor.

En representant for Folkekomiteen i Burj el-Barajneh leir, understreket at tvisteløsning blir foretatt på tilsvarende måte, gjennom Folkekomiteen i samarbeid med respekterte personer. Typiske konflikttemaer er boligtvister knyttet til utvidelse av boligareal. Familie- og æreskonflikter forekommer i mindre utstrekning. Også kriminalsaker er det Folkekomiteens oppgave å ta hånd om, for så vidt som leirledelsen har et omfattende og pragmatisk samarbeid med libanesiske myndigheter i slike saker. Mer omfattende konflikter overlates til libanesiske myndigheter. Man ønsker at libanesisk lov skal gjelde også i leiren – og generelt i alle palestinske leire i landet. Mye av konfliktløsningsvirksomheten er basert på meglings. Virksomheten gjennomføres bare innenfor leirene, i samarbeid mellom Folkekomiteen (og gruppene representert i den) og respekterte personer.

En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir, beskriver Folkekomiteens innsats som at "vi prøver" å megle i konflikter mellom innbyggere. Litt uhøytidelig tilføyde han at rett som det er hører man skyting, og det er et tegn på at Folkekomiteen ikke har lyktes i en sak. En som søker beskyttelse gjennom Folkekomiteens organer, må selv oppsøke dem. Fremgangsmåten ved meglings er at partene innkalles til et møte – man vil ikke oppsøke dem selv - sammen med respekterte personer, kanskje innen samme familie som partene. I forhold til libanesiske myndigheter er praksisen å utlevere personer til myndighetene bortsett fra i de tilfellene hvor det dreier seg om mindre forhold.

Reaksjonsformer, beskyttelse, arrestasjon, straff

En representant for UNRWA kunne bekrefte at PLO har sikkerhetsstyrker i noen av leirene, deriblant i Ein El Hilweh. UNHCRs representant hadde inntrykk av at det finnes politiaktige styrker i leirene som kan foreta arrestasjoner. Leirledelsen har vanligvis sitt eget sjekkpunkt ved leirens inngang – innenfor de libanesiske sjekkpunktene som er opprettet ved samtlige leire. Det er bare én inngang til hver leir.

I stedet for at personer straffeforfølges av leir-organene, vil de fleste som skal straffeforfølges etter DFLPs representants oppfatning, bli utlevert til libanesisk politi. Leirene har en "Liaison-komite" som forestår dette. DFLPs representant mente at leirene har ikke vanlig politi, men enhver Folkekomite vil ha organisert en "Komite for den væpnede kampen" som har politi-liknende oppgaver. Disse underkomiteene arbeider på grunnlag av en forståelse mellom alle fraksjoner i leiren. De er sammensatt av de politiske fraksjonene, og står for deres myndighetsutøvelse. De har i prinsippet ikke adgang til å anholde og arrestere, men gjør det i praksis. I saker som har en politisk side, unngår man å samarbeide med libanesiske myndigheter, man ønsker ikke noe politisk samvirke med dem.

Beskyttelse mot grupper som man har problemer med

Den australske ambassaden fremholdt at libanesiske myndigheter har begrenset vilje til å gi beskyttelse til palestinerne. I tillegg til den beskyttelse leirledelsen kan fremskaffe, finnes det inne i leirene noen ytterligere muligheter til å søke beskyttelse. Dette kan være såkalte "safe houses", og beskyttelse av bevæpnede folk. Her er det imidlertid "jungelens lov" som gjelder. Om noen skal bli utlevert til libanesiske politi, er dette noe det må forhandles om. Libanesiske myndigheter er tilbakeholdne med å gå frem på en slik måte at de blir involvert i konflikter i leirene som kan eskalere til blodige oppgjør.

En representant for Folkekomiteen i Nahr el-Bared leiren i Tripoli, viste til at Folkekomiteens underkomite for sikkerhet vil håndtere oppdrag med å gi beskyttelse til enkeltpersoner. En styrke på 18 personer står til disposisjon for slike oppdrag, og mottar godtgjørelse fra Folkekomiteen. Også ledelsen i denne leiren ønsker imidlertid at libanesiske lov skal gjelde også i leiren. Leirledelsen har ingen ambisjoner om å tilta seg ordensfunksjoner som tilligger et lands statsapparat. Sikkerhetskomiteen kan foreta arrestasjoner, og holde personer over kortere tid, men kan ikke legge straff. Kriminelle vil i alvorlige tilfeller bli utlevert til libanesiske myndigheter.

En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir, opplyste at i denne leiren vil PLO gi beskyttelse til personer som har fått et problem med en annen gruppe. PLO er fortsatt i stand til å gi beskyttelse, selv om organisasjonen er blitt relativt svekket i leiren. Likevel kan ikke PLO garantere 100% beskyttelse, da de ikke kontrollerer hver eneste gate i leiren. PLO kan bare gi beskyttelse dersom vedkommende innbygger oppsøker dem selv. Kilden nevnte at det er mye gatekamper i leiren, og det er grenser for dialogen mellom gruppene dersom sikkerheten i leiren er truet. Folkekomiteen ser det som svært viktig å forhindre konflikter som kan eskalere til en større konfrontasjon i leiren. Konflikterskelen er lav, som følge av at leiren er overbefolket. PLO prøver å etablere visse "røde linjer" som man ikke skal overskride. Bl.a. samarbeider man nært med libanesiske politi, og slipper dem inn i leiren.

En representant for Folkekomiteen i Burj el-Baraineh leir, opplyste at dersom en person fra en fraksjon har problemer med en fra en annen fraksjon, vil Folkekomiteen "ta hånd om det". Dette kan innebære at begge blir arrestert og eventuelt utlevert til libanesiske politi (ved alvorlig kriminalitet). Dette ansvarsforholdet har kommet i stand gjennom en gjensidig forståelse om at hvis noen begår en kriminell handling, tilligger det Folkekomiteen å håndtere forholdet.

Libanesiske myndigheters forfølgelse av palestinere

DFLPs representant hevdet at libanesiske myndigheter offisielt ikke forfølger medlemmer av palestinske grupper, men i praksis gjør de det. Dette skjer på et individuelt grunnlag, og kommer an på ulike forhold, som for eksempel hvem personen er, og personlige relasjoner mellom vedkommende og libanesiske myndigheter (for eksempel hevnaspekter). Libanesiske myndigheter mener, ifølge kilden, at politisk aktivitet for Fatah innenfor leirene ligger utenfor loven. I utgangspunktet ønsker libanesiske myndigheter å rettsforfølge forhold inne i leirene, for å markere libanesiske suverenitet over leirens territorium. Likevel vil de ikke gå inn i leirene for å gripe inn mot politisk aktivitet, da risikoen anses som stor for at det kan utløse omfattende voldshandlinger. I stedet har libanesiske myndigheter mulighet til å reagere ved bl.a. å nekte å fornye vedkommendes personlige dokumenter, ved å fremsette beskyldninger, eller ved fysisk forulemping.

DFLPs representant mente videre at politiske demonstrasjoner utenfor leirene tolereres bare med et bestemt innhold, som for eksempel støtte til intifadaen og mot Israel. Det er innholdet som avgjør, selv om deltakelse i prinsippet er illegalt. Ved for eksempel en demonstrasjon

mot f.eks UNRWA, risikerer man å motta en advarsel fra politiet, eventuelt bli anholdt og løslatt dagen etter. Dersom det gjaldt en demonstrasjon mot libanesiske myndigheter er det mulig at vedkommende ville bli stilt for retten. Vanlig straff for å delta i demonstrasjoner som anses som lovstridige vil være 15 dager til 3 måneders fengsel for første gangs foreteelse, ved andre gang 3 - 6 måneder. Det vil være mulig for den tiltalte å skaffe egen forsvaradvokat, men fore egen regning.

Så lenge palestinerne oppholder seg i leirene, blir de latt i fred av libanesiske myndigheter, mente en kilde ved den britiske ambassaden. Ingen palestinsk politisk aktivitet blir tolerert utenfor leirene. Daglige problemer mellom leirbefolkningene og libanesiske myndigheter hørere ambassaden ingenting om. Det er bare i forbindelse med Ein el-Helweh at man hører om slike problemer på daglig basis. Ved Australias ambassade var man av liknende oppfatning - så lenge Fatah ikke foretar seg noe som anses som kriminelt, foretar heller ikke myndighetene seg noe.

Libanesiske myndigheters kontroll med adgangen til leirene

Det er libanesiske sjekkpunkter ved inngangen til hver enkelt leir i hele landet. En kilde ved UNRWA hadde merket seg at det er vanskelig å se forskjell på de libanesiske og de palestinske mannskapene. Begge har for eksempel rød beret.

DFLPs representant mente at effektiviteten av den libanesiske kontrollen er variabel. Ved noen leire er det militært personell som forestår kontrollen, ved andre er det sivilt personell. Trafikken til og fra alle leirene i landet er overvåket. I sør (Tyre, Sidon etc) er det hæren som har oppsynet. I Beirut er det sivile som holder øye med leirene.

På tross av at libanesiske myndigheter sier de har full kontroll med inngangene, at overvåkingen av leirene er blitt økt, og at man har informanter inne i leirene, mener den australske ambassaden at det likevel ikke virker som om de har full oversikt over hva som foregår der. Ein el-Helweh ble fremhevet som et spesielt tilfelle, denne leiren anser ambassaden som et notorisk samlingssted for terrorister. Libanesiske myndigheter går ikke inn i denne leiren. Noen ganger blir kriminelle overlevert av leirledelsen til myndighetene. Ambassaden mente også at sivil syrisk etterretning har kontakter inne i leirene. Dette ble bekreftet ved den britiske ambassaden, som la til at syrisk etterretning ikke nødvendigvis har særlig omfattende kjennskap til forholdene i leirene.

Ved Nederlands ambassade ble det understreket at selv om leirenes innganger er bevoktet, er ikke leirene kontrollert. Systematisk kontroll finner sted ved inngangen og rundt leirene, ikke inne i dem. Graden av kontroll med inngangene er stort sett den samme over hele landet. Libaneserne har også kontroll på hva som skjer rundt leirene. Det er på det rene at libanesiske myndigheter har informanter i leirene, men ambassaden kjenner ikke omfanget av virksomheten. Kilden kunne heller ikke si sikkert om dette gjelder alle leirene.

Fremgangsmåte ved utlevering av ettersøkte personer til libanesiske myndigheter

Slik som dette ble beskrevet av DFLPs representant, vil libanesiske politi rette en forespørsel til Folkekomiteen om utlevering. Folkekomiteen vil så invitere politiet til å gå inn i leiren og lete opp vedkommende selv. Med stor grad av sikkerhet vil ikke politiet klare å finne vedkommende. Spillerommet deres for å aksjonere effektivt er minimalt, fordi det skal lite til å provosere gruppene og befolkningen i leirene - i noen leire vil det bli skutt mot politiet hvis de forsøker å anholde noen. Synspunktet støttes av den australske ambassaden, som bekrefter at libanesiske myndigheter har begrensede muligheter til å få utlevert kriminelle. Det oppnår de bare hvis det er noe å hente på det politisk fra de i leirene som kan hjelpe dem.

Ifølge representanten for leirene i Tyre-området i sør-Libanon, samarbeider folkekomiteene nært med libanesiske politi, som har adgang til å gå inn i leirene. Dersom Folkekomiteen får navn på den politiet ønsker å få utlevert, vil man utlevere vedkommende.

Rekruttering til de politiske fraksjonene

DFLPs representant mente at de ulike fraksjonene generelt ikke rekrutterer direkte til militant virksomhet. Fraksjonene organiserer seg i mange ulike former, bl.a. med folkelige masseorganisasjoner, som ikke nødvendigvis er så store. Folkelige masseorganisasjoner kan være videre inndelt i sektorer for organisering av arbeid med for eksempel ungdom, kvinner, barn. Andre måter de politiske fraksjonene lar seg representere på, kan være med kontorer, faste representanter, kadre (elitemedlemmer) men ikke kontorer, eller med både kadre og kontorer. Fraksjonene er heller ikke nødvendigvis strukturert som hierarkiske organisasjoner.

DFLPs representant understreket at begrepet "medlem av en fraksjon" etter dennes mening er et nokså tøyelig begrep. Fortolkningen av det beror på de krav vedkommende fraksjon stiller til sine tilhengere. Som eksempler på ytterpunkter vil "medlem av Fatah" bety ikke noe mer enn at man er interessert i å holde seg i nærheten av Fatahs masseorganisasjon. "Medlem av DFLP" betyr derimot at man går gjennom en nøye kadervurdering før man oppnår medlemskap.

Ut fra DFLPs representants utlegning ble vårt inntrykk at begrepet "rekruttering" ikke helt kan brukes i dets vanlige betydning. I de fleste aktuelle sammenhenger vil det å rekrutteres til en fraksjon nærmest bare bety å orientere seg selv mot en løs masseorganisasjon, og da ikke ved opptak etter en mer formell vurdering.

En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir (PLO-tilknyttet) svarte at det ikke forekommer tvungen rekruttering til gruppene. Tidligere, da det var vanligere for mange grupper å arbeide under større hemmelighold, var det mye mer av dette. Som eksempel ble Abu Nidals gruppe "Revolusjonsrådet" nevnt.

Sanksjoner mot å forlate politiske grupper og fraksjoner

DFLPs representant hevdet bestemt at de fleste fraksjonene vil ikke reagere mot at en person ønsker å forlate. Generelt sett kan det ikke legges til grunn at noen vil bli møtt med reaksjoner ved å trekke seg fra en organisasjon. Fraksjonene ville normalt heller ikke hatt kapasitet til å forfølge enkeltpersoner for slike forhold, om de skulle ønsket det. Likevel kan sanksjoner komme på tale i noen få spesielle tilfeller, der det er snakk om medlemmer med sentrale oppgaver, som for eksempel ansvar for fraksjonens finansiering eller for dens sikkerhetsapparat.

Tidligere kunne sanksjoner være vanligere, men dette hang sammen med tidligere konsepter for organisering, som nå stort sett er forlatt. DFLPs representant nevnte også her Abu Nidal-gruppen som et eksempel. I denne gruppen foregikk alt i største hemmelighet og lojalitetskravene var svært store.

Asylhistorier knyttet til avhopp, ble kontant avskrevet som "complete bullshit", og kilden stilte det retoriske spørsmålet om hvorfor ingen fra leirene søker asyl i India eller Pakistan hvis det skulle være om å gjøre å komme seg vekk fra Libanon. Den typiske asylsøker er iflg DFLPs representant derimot en som er fattig, har akutte økonomiske problemer og mangler en fremtid.

En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir (PLO-tilknyttet) bekreftet at Abu Nidal-gruppen i sin tid pleide å straffe avhoppere med å kidnappe/ta livet av dem, men dette opphørte i 1994/95. Gruppen var tidligere tilstede i alle leirene i landet.

II.4. Diverse smågrupper

Islamistiske smågruppers betydning generelt

En representant for den største Folkekomiteen i Ein el-Helweh leir, poengterte at innsatsen til de islamistiske smågruppene i leiren varierer. Slike grupper legger seg normalt ikke opp i Folkekomiteens virksomhet, men blander seg bl.a. inn i folks privatliv, og gir pengestøtte til bestemte målgrupper i leiren. Noen av dem forsøker å overta den politiske innflytelsen fra PLO-gruppene gjennom sosial virksomhet. Et sykehus er blitt etablert i leiren med finansiell støtte fra bl.a. Iran. Kilden opplyste at generelt er islamistiske grupper lite nærværende i Tyre-området, og han anså dem som nokså harmløse. Blant palestinerne er Hamas den sterkeste gruppen, dernest Palestinske Islamske Jihad.

Den samme kilden oppga at i Ein el-Helweh har det vært voldelige anslag mot PLO-ledere og medlemmer. 3 ledere og 12 medlemmer ble drept av grupper knyttet til Usbat al-Ansar (islamistisk) og PFLP-GC (sekulær). Grupper knyttet til bin Laden har derimot ikke vært involverte. Representanten mente at Libanesiske myndigheter er medskyldige i de nevnte drapene, motivert av ønske om å eksponere problemene i denne spesielle leiren. Ikke alle gruppene kan anses som farlige, mente kilden, og han føyde til at problemene som Ein el-Helweh er beryktet for er overdrevne. Han fant grunn til å minne om at flere av de islamistiske gruppene er fredelige.

En representant fra leirene i Tyre-området viste til det han kalte en "normal tilstedeværelse" av islamister i Tyre-området. I disse leirene har man ingen problemer med islamistene. Noen av dem legger ensidig vekt på religion og forkynnelse, for eksempel en gruppe som kaller seg Islamske Grupper. Sterkest blant islamistene er Hamas og Jihad.

Usbat al-Nour

DFLPs representant vurderte det slik at etter at lederen for denne gruppen, *Shreidi*, ble drept av Fatah i februar/mars i år, er denne gruppen nå ikke annet enn en liten "gjeng" på 7 personer.

Den australske ambassade bekreftet at Usbat Al-Nours leder *Shreidi* er drept. Broren, Mohammed, som deretter tok over, ble også drept, i midten av mars 04. Det var ingen ideologisk grunn til splittelsen fra Usbat Al-Ansar.

Usbat al-Ansar

DFLPs representant anslo medlemstallet i denne gruppen til ca 100. Dette er libanesiske sunni-islamister, og ikke palestinere. Gruppen holder til i Ein el-Helweh, der den kontrollerer kun én gate. Gruppen er ikke særlig sterk, og dens eksistensberettigelse er at den fungerer som et vern for lederen, *Abu Muhjen*. Gruppen har ingen egentlig politisk agenda utover det å beskytte lederen. Den har heller ingen klar organisering, det er en gjeng-liknende milits. Libanesiske myndigheter har bedt den PLO-tilknyttede Folkekomiteen i leiren om å utlevere *Muhjen*, men det er uklart hva som har skjedd videre. Også den nederlandske ambassaden ville betegne begge gruppene mer som gjenger enn som politiske grupper. Virksomheten deres kunne neppe sies å handle om ideologi. De søker lokal makt i leirene, og lever av kriminalitet - våpenhandel, narkotika og småkriminalitet.

Ved den australske ambassaden lot en i større grad til å mene at gruppene hadde et politisk siktemål, ved at de er for en islamsk stat., og at de har et religiøst program i forhold til bl.a.

alkoholbruk og kleskode. Ambassaden opplyste at hovedkvarteret for Usbat Al-Ansar ligger i Ein El Hilweh, og antydte at den muligens også har tilstedeværelse i Tripoli. Gruppen skal ha linker til noen av leirene der. Ifølge ambassaden er gruppen delt i flere mindre grupperinger, uten at disse kunne navngis. Det skal ikke foreligge noen sterke ideologiske grunner til splittelsene.

II.5. Syrias nærvær i Libanon

Kontroll med politiske grupper

Den australske ambassaden så for sin del ingen utsikter til noen snarlig syrisk tilbaketrekning fra Libanon. Det blir snakket om det, med det kan ikke anses som seriøse signaler. Man mente at det ikke lenger forekommer organisert forfølgelse av spesifikke grupper fra syriske myndigheters side. På den annen side er det lite åpen offentlig kritikk av Syrias nærvær. På overflaten later det til at det hersker en generell aksept av nærværet. Kristne er likevel mer eksponerte pga kritiske ytringer og sin tradisjonelle rolle i det libanesiske samfunnet. Ambassaden kjenner til at det finnes noen libanesiske fanger i syriske fengsler, sakene deres er 5-6- år gamle.

Syria har bedre kontroll med de palestinske flyktningleirene i nord, og det er her de konsentrerer virksomheten. Ekstremister finner det vanskeligere å arbeide der når syrisk Mukhabarat er nærværende. I syd er den syriske kontrollen svak, her må Syria dele innflytelse med Iran og Hizbollah. Den shia-muslimske lokalbefolkningen i syd legger også begrensninger på Syrias spillerom, de er mer orientert mot Iran.

Den nederlandske ambassadens synspunkter støtter opp om denne fremstillingen. Ambassaden føyer til at Syria også har et nærvær i Beirut, om enn lite synlig her. Det største nærværet har Syria i Bekaa-dalen, med ca 15000 soldater. Det var ambassadens vurdering at en hovedinteresse bak Syrias nærvær er å forhindre oppkomsten av forhold som kan utvikle seg til en trussel mot regimet i Damaskus, for eksempel religiøs fundamentalisme. Det var med utgangspunkt i Muslimbrødre-miljøet i Tripoli at Muslimbrødrene vokste seg sterke i Syria på 1980-tallet. Trusselbildet for det syriske regimet anså ambassaden som styrende for det syriske etterretningsarbeidet i Libanon. Syria forsøker også å holde oversikt og kontroll med hva som skjer i flyktningleirene. Informasjons- og arbeidsdelingen mellom syrisk og libanesiske etterretning er tett, og det er vanskelig å skille mellom dem. De viktigste kontrollredskapene overfor leirene er den fysiske kontrollen med trafikken ut og inn i leirene, kjøretøykontroll, persondokumenter og personregistrering, og tradisjonell menneskelig etterretning inne i leirene. Syrerne etterretning har hovedkvarter i Beirut. Det er syrerne som er "hovedansvarlig for begge lands etterretning", ifølge kilden.

Storbritannias ambassade antok at på tross av svært omfattende etterretningsaktivitet, vet syrerne ikke så mye om det som foregår i leirene, selv om de nok har en viss kjennskap. Den syriske etterretningen har et bredt fokus, og er ikke konsentrert mot visse grupper. Den er heller ikke avgrenset til anti-syriske grupper, men rettes bredt mot mange deler av samfunnslivet. Bl.a. er det libanesiske økonomiske livet, der Syria har omfattende interesser, omfattet med til dels synlig overvåkning. Det ble nevnt eksempler på åpen tilstedeværelse på møter og seminarer over en bred skala – "Gestapo-manerer", ble dette betegnet som: *"...they sit and watch; but rarely say anything"*.

Den franske ambassaden satt ikke på opplysninger om at syrerne overvåker noen spesielle grupper. Ambassaden anså at det virkelige problemet for syrerne er radikale sunnimuslimer, og bekreftet Nederlands ambassades påpekning av at syrerne er opptatte av å unngå nye problemer med disse miljøene, som de oppfatter som å kunne være en mulig trussel. De libanesiske kristne "vet de hvordan de skal håndtere".

Konsekvenser av å kritisere Syria og det syriske nærværet offentlig

De tre ambassadenes oppfatninger om dette skilte seg noe ad. Den australske ambassade mente at slik kritikk ikke ville medføre noen direkte konsekvenser for den enkelte. Sannsynligvis ville slik kritikk likevel medføre tap av politisk innflytelse, ved at man blir frakoblet de alminnelige kanalene for politisk deltakelse. Fengsling ble ikke ansett som sannsynlig reaksjon. Den britiske ambassaden viste derimot til at Syria har stått bak diverse trusler, bl.a drapstrusler, mot kritikere, og at noen av disse også er blitt iverksatt. Slike tiltak retter seg særlig mot politikere og forretningsfolk som oppfattes som trusler mot syriske politiske og økonomiske interesser i Libanon. Mens det tidligere forekom forsvinninger, der noen var blitt tatt med til Syria, mente man at dette neppe skjer lenger.

Den franske ambassaden tok forbehold om at konsekvensene for den enkelte kunne komme an på hvordan kritikken blir fremsatt, og på sammenhengen den blir fremsatt i. Kritikk av Syria forekommer daglig, ble det sagt av denne kilden. Det er ingen klare "røde linjer", men å legge seg nært opptil israelske og amerikanske synspunkter er utvilsomt å gå for langt.

Også en privatpraktiserende Beirut-advokat som ble konsultert, mente at man må være forsiktig med å kritisere Syria. Kritikk kan være tilstrekkelig for å forfølge en person, men det er vanskelig å si hva som kan skje konkret. Kilden ble konfrontert med to eksempler satt frem i asylsøknader i Norge, og etter dennes mening kunne man få problemer i slike tilfelle: En søker hadde uttalt at Syrias president var en diktator, og den andre hadde fått problemer ved å kritisere Syria generelt. Arbeidsgiver skulle ha fabrikkert en falsk anklage mot ham, og søkeren skulle deretter ha blitt angitt til syrisk etterretningstjeneste.

Ved den libanesiske menneskerettighetsorganisasjonen FHHRL (Foundation for Human and Humanitarian Rights), ble det opplyst om at den indre situasjonen i Syria er en viktig faktor for når, og hva slags, kritikk som utløser tiltak. Derfor varierer dette over tid. Forholdet Libanon-EU-USA har også betydning, her viste en representant for organisasjonen til forhandlinger med EU om assosieringsavtale, samt USAs påtrykk overfor Libanon og Syria i forbindelse med terrorisme. Kritikk av Syria er et forhold som, hvis det kommer for retten, vanligvis bringes inn for Militærdomstolen. Som reaksjoner fra myndighetenes side kan det også forekomme forsvinninger og drap. Det siste tilfellet som ble nevnt var en FL-mann som ble kidnappet 28.5.02, og funnet død 3 uker senere. Dette var en student som var ansvarlig for en studentseksjon av Forces Libanaises og som organiserte møter, sit-ins og demonstrasjoner.

II.6. Kvinners situasjon

Generelt

En privatpraktiserende advokat som bl.a. arbeider med kvinnerettslige saker opplyste at det ikke forekommer noen diskriminering mellom kvinner og menn i den sivile lovgivningen. Kvinner har der de samme rettigheter som menn. Kvinner trenger for eksempel ikke lenger samtykke fra ektefellen for å få pass. Advokatens generelle vurdering var likevel at utviklingen av kvinnes situasjon i Libanon for tiden står stille, og det pågår lite arbeid av betydning verken i samfunnet (organisasjoner, enkeltpersoner) eller i parlamentet (lovgivningen).

Muslimske kvinner er mindre "bortskjemte" enn kristne kvinner vedrørende deres generelle stilling i samfunnet. I tillegg til skillelinjer som følger religion, er det også geografiske skillelinjer mellom kvinners situasjon, som regionale skiller og skillet by/land. Kilden nevnte Bekaa-dalen, Baalbek og sør-Libanon generelt som de mest konservative områdene. For øvrig er libanesisk lovgivning slik at de ulike religiøse gruppene i landet følger sine egne respektive lovregler på sentrale områder som ekteskap, skilsmisse og barneomsorg.

Til tross for at antallet kvinneorganisasjoner vokser, er deres innflytelse nokså begrenset. Påvirkningsmuligheten går ikke lenger enn lovgivningen åpner for. Noen av disse organisasjonene er politiske, andre er mer sosialt rettet. I noen tilfeller mente advokaten at arbeidet deres hadde bidradd til å endre lovgivningen.

Æresforbrytelser

DFLPs representant var av den oppfatning at det er generelt lite av dette i Libanon, og at fenomenet er på retur. I realiteten handler konflikter som tilsynelatende er æreskonflikter, som oftest om økonomiske forhold. Myndighetene anser ikke æreskonflikter som alvorlige forhold. I befolkningen mente kilden å se en tendens til å vurdere utroskap som mer alvorlig enn tidligere, en utvikling han ville knytte til påvirkning fra islamsk fundamentalisme. For øvrig mente kilden at det er mer utroskap i det libanesiske samfunnet enn i leirene, fordi leirsamfunnene er små og gjennomsiktede.

Den privatpraktiserende advokaten delte for sin del oppfatningen om at æresforbrytelser har en relativt lav forekomst, og hun anslo det til å være 10-15 tilfeller årlig som kommer i avisen. Men hun tok forbehold om at det er vanskelig å si noe om øvrig forekomst. Muslimske kvinner er mest utsatte, men æresforbrytelser forekommer blant kristne kvinner også. Politiets holdning er ikke spesielt respektfull, særlig ikke overfor ressursvake kvinner. Det var advokaten erfaring at man blir best tatt imot hos politiet hvis man bringer med seg advokat når et forhold anmeldes. Æresvold som følge av at man er blitt tatt i utroskap på fersk gjerning, vil være formildende i en rettssak. Likevel er det en tendens til å idømme strengere straffer for slike forhold nå enn tidligere. Kilden oppga videre at dersom en far ber en yngre sønn, på for eksempel 13 år, om å drepe søsteren, så vil gutten bli idømt lavere straff.

Palestinske kvinner i leirene

DFLPs representant oppga at kvinnene utgjør mellom 52 og 55 prosent av befolkningen i leirene. Det er en viss aksept for at kvinner ønsker å utdanne seg, men siden det tradisjonelt er guttene som anses som familiens økonomiske ressurs, så er det en preferanse for å satse på guttene. Likevel skiller leir- samfunnet seg fra de fleste andre sivile samfunn i Midtøsten, mente DFLPs representant, ved at det har en høyere kvinneandel i faglige

profesjoner og stillinger, også innenfor vitenskap og kultur. Dette reflekterer påvirkningen fra det omkringliggende libanesiske samfunnet, der mange nokså ulike kulturer er tilstede, og der palestinske kvinner i noen grad deltar tross pålagte begrensninger. Som en generell regel synes kvinnenes stilling å være bedre i leirene i Libanon enn i Gaza, men dårligere enn på Vestbredden.

Advokaten som ble konsultert, mente at palestinske kvinner som ikke er registrert av libanesiske myndigheter ikke vil søke beskyttelse av libanesiske politi. Hun stilte seg uforstående til DFLPs representants oppfatning om at kvinner i leirene som er skilte og enslige er "fritt vilt" for menn. Påstander av denne art som blir satt frem i forbindelse med asylsøknader, karakteriserte advokaten som "tynne asylhistorier". Derimot vil en muslimsk kvinne som har fått barn med en ikke-muslimsk mann i Europa ikke kunne returnere til Libanon – hun vil risikere å miste barnet ved at det plasseres i barnehjem eller adopteres bort.

En representant for Norsk Folkehjelp i Beirut mente at palestinere i Libanon har en generelt åpnere innstilling til tilværelsen enn de på Vestbredden/Gaza. Også denne kilden refererte til den spesielle historiske bakgrunnen med palestinske kvinner som aktivt stridende. Selv om man nå ser en tendens til at flere palestinske kvinner bruker skaut, endrer ikke det på den relativt bedre posisjonen de har vunnet i forhold til menn. Enslige kvinner er enten enker eller skilte har etter hvert fått flere yrkesmuligheter (helse, NGOer, skole, vasking). Det er lite trakassering av enslige kvinner. Religionen gir beskyttelse, og det er en tendens til at religionens betydning øker. Single/skilte kvinner blir mer vanlig. Det er ikke mange voldtekter i leirene, det er for øvrig heller ikke et særlig omfattende problem ellers i landet. Beskyttelsessentre er ikke vanlige, men det er kommet til flere nye organisasjoner som bl.a. gir juridisk rådgivning. En organisasjon kalt Association Nashdie, er tilstede i alle leirene

Kilden som ble konsultert ved Norsk Folkehjelp, anså at mye familievold har opphav i at det skaper spenninger i familier der kvinnen jobber mens mannen er ledig. Slike spenninger øker når sønnene kommer i yrkesmoden alder og ikke finner seg jobber. Ingen i familiene er tilfredse med en slik situasjon. I de fleste tilfellene er det kvinnene som lider mest under den. I forhold til all den andre volden, politisk vold og vold som følge av de dårlige forholdene i leirene, er vold mot kvinner å anse som et mindre omfattende problem.

Kvinner har lettere for å følge opp utdanning som barn fordi guttene i familien oftere blir tatt ut av skolen for å bidra til familieinntekten. Det er nokså akseptert at unge kvinner og menn møtes i ungdomsklubber, det er et uttrykk for mer normaliserte relasjoner mellom kjønnene. I det nordlige Libanon er det likevel mer konservatisme i leirene, ifølge denne kilden.

Rett til å velge ektefelle – Libanon generelt

Ifølge DFLPs representant varierer dette mellom de enkelte familiene. I saker som angår familien er individuelle valg vanligvis ikke særlig akseptert. I forbindelse med ekteskapsinngåelse er det vanligst at far/bror til mannen som søker seg en ektefelle, spør den aktuelle kvinnens familie om ekteskap kan inngås. Deretter kan kvinnen i de fleste tilfellene imidlertid velge selv.

Advokaten som ble konsultert gjorde oppmerksom på at det er svært vanskelig for en muslimsk kvinne å inngå ekteskap en med ikke-muslimsk mann. Sharia-lovgivningen, som gjelder i familiesaker for den muslimske delen av befolkningen, gir ikke adgang til dette. I fall slikt ekteskap inngås, vil kvinnen bl.a. miste retten til å arve etter ektemannen. Konvertering fra islam – som en tenkelig løsning for å kunne inngå ekteskap med en med en annen religion – kan være kilde til store problemer med egen familie. Sjansen er 50-50, og vil bero på sosiale faktorer som bl.a. utdanning. Advokaten hadde ikke hørt om saker av denne typen i den senere tid.

Vilkårene for skilte enslige kvinner - Libanon generelt

DFLPs representant mente at skilte enslige kvinner vanligvis har en svært vanskelig tilværelse. Det er mye dobbeltmoral i samfunnet, og en skilt enslig kvinne vil bli sett på som både suspekt og "fritt vilt" for menn. Det vil være vanskelig for en slik kvinne å gifte seg på nytt. Derfor forekommer det mye seksuell trakassering, og det er ingen beskyttelse å søke mot dette. I arbeidslivet finnes det imidlertid muligheter over et bredt spekter for skilte enslige kvinner – kontor, helse, syng/håndverk, fabrikkarbeid. Likevel er det generelt vanskelig å forsørge seg selv og sine barn.

Den privatpraktiserende advokaten, på sin side, var av den oppfatning at enslige kvinner bor gjerne hjemme hos foreldrene, men at kvinner som blir skilt ikke flytter tilbake til foreldrene. Arbeidsmarkedet for enslige skilte kvinner er generelt ikke noe verre enn for andre, det er kvalifikasjonene som avgjør. Et stort antall kvinner i denne gruppen arbeider i rettsvesenet og i offentlig og privat administrasjon. Advokaten var ikke enig i påstanden fra DFLPs representant påstand om at skilte palestinske kvinner er "fritt vilt" for menn og spesielt utsatte for seksuell trakassering. Seksuell trakassering er etter hennes mening heller ikke vanlig i samfunnet. Det er ikke vanskeligere for skilte enn for gifte kvinner å forsørge seg selv og barn – mange gifte kvinner må forsørge en udugelig mann i tillegg til øvrige familie, bemerket kilden.

Rett til skilsmisse – Libanon generelt

Advokaten påpekte forskjeller mellom kristne og muslimske kvinners muligheter til skilsmisse, og mente at det muligens er noe lettere for kristne kvinner å oppnå skilsmisse. Likevel setter katolisismen nokså stramme grenser, den også. Dommeren i en muslimsk rett vil normalt være mest imøtekomende overfor den svake part. I en skilsmissesak anlagt av en kvinnen vil kvinnen anses som den svake/forulempede part. Innstillingen hos dommere flest er at loven er urettferdig. De vil derfor i mange tilfeller være på kvinnens side, men innenfor rammene av sharia. Det vil generelt være vanskelig for en muslimsk kvinne å få gjennomslag for skilsmisse i en muslimsk domstol. Desto vanligere er det da å kreve separasjon. Kvinnen vil i så fall flytte fra mannen og hjem til egne foreldre, men vil ikke få status som skilt.

DFLPs representant viste til kvinners generelt svake rettigheter, og at skilsmisse er en sak som er under mannens kontroll. Det som best kan styrke en kvinnes muligheter til å skille seg, mente han er hvis familien hennes har en sterkere posisjon enn mannens, eller hvis mannen står svakt sosialt sett, for eksempel er rusmisbruker.

Skilsmisseraten i leirene

Ifølge DFLPs representant har skilsmisseraten variert ganske merkbart over tid. Etter våpenhvilen mellom Amal-militsen og PLO i siste halvdel av 1980-årene, økte raten merkbart. Mange raske ekteskapsinngåelser ble da oppløst. Dessuten ble mange etablerte ekteskap oppløst som følge av vanskelighetene da mennene vendte tilbake til hverdagen. Etter denne bølgen kom det en nedgang, men nå er trenden igjen en økning. Mange familier satser på å sende jentene sine ut av landet og få dem gift i utlandet. Etter en eventuell skilsmisse i utlandet vil disse tendere til å bli værende der og stifte ny familie.

Beskyttelse – Libanon generelt

Advokaten, som bl.a. arbeider med kvinnerettslige saker, forklarte at mishandlede kvinner kan henvende seg til politiet, hvor det vil bli skrevet en politirapport. Politiet gjør imidlertid

svært lite for å beskytte kvinner mot mishandling og annen forulemping. Ofte vil det være nødvendig å legge frem en legeattest for å få politiet til å ta et tilfelle av mishandling alvorlig.

Krisesentre ble begynt opprettet fra 1995/96, men det finnes lite av dem. Palestinske kvinner som er registrert av libanesiske myndigheter vil få samme grad av beskyttelse som libanesisk/muslimske kvinner. Politiet er generelt respektløse og lite imøtekommende, særlig overfor fattige kvinner. Det kan derfor være til hjelp, men ikke ubetinget nødvendig, med advokatbistand for å få politiet til å ta imot en anmeldelse. Politiet vil likevel normalt fremme en anmeldelse den formelle veien. Eventuelt kan man oppsøke frivillige organisasjoner dersom man føler at man har behov for beskyttelse.

II.7. Statsløse kurdere

Gruppen av statsløse kurdere i Libanon teller omkring 40 000 personer. De fleste kom til landet etter Gulfkrigen i 1991.

UNHCR oppga at de hadde lite informasjon om denne gruppen statsløse, og representanten viste til at UNHCR ikke er ansvarlig for konvensjonen om reduksjon av statsløshet. Det er derfor heller ingen statsløse kurdere som oppsøker UNHCR. I 1994 bestemte libanesiske myndigheter at statsborgerskap skulle innvilges til 120.000 personer bestående av mange ulike nasjonaliteter; kurdere, armenere, palestinere, syrere. Etter UNHCRs vurdering er den libanesiske lovgivningen streng. Det er vanskelig å oppnå libanesiske statsborgerskap. Imidlertid antar man ved UNHCR at de fleste statsløse kurdere har rimelig bra leveforhold.

Ved FHHRL kunne en kilde gi mer omfattende opplysninger. Det er to hovedgrupper av statsløse kurdere – de som har levd i Libanon i flere årtier, og de som har kommet relativt nylig. Det totale antallet nykommere er ganske lite. Den første gruppen er ganske godt etablert med egne organisasjoner og et politisk parti (Rizgari). Nykommer-gruppen er problematisk å håndtere for libanesiske myndigheter. De kan fengsles i en måned for illegalt opphold, men deretter er det ingen land å sende dem til. De kan derfor i praksis måtte tilbringe opptil flere år i fengsel. Libanesiske myndigheter og UNHCR inngikk tidligere i år en avtale om å lette prosedyrene for gjenbosetting. Det er ingen offisielle tall på størrelsen av nykommer-gruppen, men FHHRLs medarbeider anslår antallet som for tiden sitter fengslet til 600-700.

Kilden beskrev situasjonen for statsløse kurdere som generelt vanskelig – de mangler retten til arbeid, helsetjenester, utdanning, pass. Dersom en statsløs kan oppgi fremmed nasjonalitet kan vedkommende riktignok kunne ta utdanning, men vil ikke få tildelt gyldige eksamenspapirer. De statsløse palestinere har bedre vilkår, med ID-papirer og tjenester fra UNRWA. ID-kortene som Rizgari-partiet utsteder anerkjennes ikke av libanesiske myndigheter – og gir derfor ingen rettigheter til arbeid, helsetjenester og eksamen. Et mindre antall av de statsløse kurdere som ble naturalisert i 1994, gjennom dekretet som gav libanesiske statsborgerskap statsløse av ulike nasjonaliteter, har fått libanesiske ID-kort. Dette tiltaket var etterkildens' oppfatning et engangstiltak.

II.8. MR-situasjonen i Libanon generelt

Et hovedpoeng i redegjørelsen som ble gitt av FHHRL, var at grunnleggende rettigheter svekkes i Libanon – bl.a. er dødsstraffen igjen aktivert. Det ble også nevnt at rettigheter på arbeidsmarkedet er generelt svake, og at politiet er partiske til fordel for arbeidsgiverne. Fagforeningene er på vikende front, og deres krav kan bli møtt med unntakstilstand. Fagforeningenes ledere utnevnes av regjeringen.

En kort gjennomgang av status for borgernes juridiske rettigheter, ga følgende hovedpoenger:

- Anholdelser foretas uten arrestordre
- Påtalemyndigheten er blitt styrket, en tidligere regel om forsvarerbistand fra og med arrestasjonsmåned, er blitt gjort svakere ved at slik bistand ikke blir gitt før rettssaken starter
- Militærdomstolen blir brukt i utstrakt grad
- Den anklagde ikke rett til å uttale seg overfor Militærdomstolen
- Ingen saker avsluttes definitivt – selv om en sak formelt er avsluttet, kan den åpnes igjen dersom domstolen finner grunn til det
- Rettssaker for Militærdomstolen gjennomføres svært summarisk, nærmest etter et samlebandsprinsipp
- Saker for Militærdomstolen kan ikke ankes
- I rettsvesenet som sådan er det ingen uavhengig instans til å vurdere klagemål fra tiltalte på saksbehandling og domsavsigelser – en sak kan bare påklages direkte til retten, som selv har behandlet og pådømt vedkommende sak
- Korrupsjon og forsinkelser er vanlig.

Tortur

Etter den informasjonen FHHRL satt inne med, er den tortur som blir påført fanger blitt lettere. Det er ingen som dør av tortur lenger, men indirekte metoder som søvnberøvelse er blitt mer utbredt. FHHRL hadde fått kjennskap til enkelte nyere saker der det var blitt brukt mildere torturmetoder.

Politiske partier

FHHRL anså spillerommet for partipolitisk virksomhet som forholdsvis stort. Mange politiske partier er godkjente og har vern, mens andre ikke-godkjente partier blir tolerert. Aounist-partiene/-gruppene er blant de som ikke er godkjente, men som blir tolerert. Personer tilknyttet disse kan likevel bli røft behandlet i sammenheng med offentlige markeringer, for eksempel demonstrasjoner. Militærdomstolen brukes aktivt for å legge demper på virksomheten til visse partier, som tidligere beskrevet.

Ytringsfrihet

Inntrykket som FHHRL satt med, var at ytringsfriheten innskrenkes, også for medienes del. Særlig blir ytringsfriheten underlagt juridiske restriksjoner. Det ble vist til et eksempel med TV-stasjonen MTV, som ble stengt i fjor vår, etter anklager om brudd på valgloven. Bakgrunnen var at stasjonen i en sending hadde agitert for en av eierne som deltok i en valgkampanje. Beslutningen om å stenge stasjonen ble meddelt direkte på TV. Dette

vurderte FHHRL som et politisk signal fra myndighetenes side, og måten dette ble gitt på hadde ikke blitt brukt tidligere.

FHHRL gjorde oppmerksom på visse temaer som ikke bør drøftes offentlig, bl.a. kritikk av Saudi-Arabia. Denne for delegasjonen noe kuriøse restriksjon, hadde sammenheng med personlige forbindelser mellom statsministeren og det saudiske kongehuset. FHHRL anså ellers Libanon for å ha den største religionsfriheten i regionen, dog er det bare de tre "boklige" trosretningene (islam, kristendom, jødedom) som er vernet i lovgivningen. Andre religioner er uten slikt vern, og for disse er det heller ikke adgang til å anlegge gravplasser. Ved konvertering til ikke-boklige religioner vil man miste noen rettigheter, bl.a. adgang til å stille til valg til parlamentet, gravplasser, utdanning, og forsamlingslokaler.

Valgpraksis

FHHRL var av den klare oppfatning at valgene blir manipulert. Som eksempel ble det vist til at myndighetene hadde gjort om på inndelingen av valgdistrikter for å sikre visse partier størst mulig stemmekraft. Det er ikke hemmelige valg, og korrupsjon og trusler forekommer i et merkbart omfang.

II.9. Utsatte grupper – i forhold til libanesiske myndigheter

Ved den australske ambassaden ble det nevnt tre hovedgrupper som ble ansett som i noen grad utsatte:

- personer med anti-syrisk agenda
- høyreorienterte kristne
- ekstreme islamistiske grupper.

Kristne vil løpe risiko særlig ved demonstrasjoner og utdeling av løpesedler, noe som er en vanlig form for politisk markering i dette miljøet. I uke 11 i år hadde det funnet sted en demonstrasjon der Forces Libanaises og Freedom Party Movement (FPM) deltok. Muligens var det FPM som sto bak. De ble behandlet røft, og slått. Det er mulig at noen av dem ble arrestert.

Man vil også bli arrestert dersom man deler ut anti-syriske løpesedler.

Ekstreme islamistiske grupper oppfattes som å representere en terrortrussel, og myndighetene søker aktivt å arrestere personer som er tilknyttet slike grupper. Det vil likevel ikke være tilstrekkelig å være medlem av en slik gruppe for å være utsatt for myndighetsforfølgelse. En må ha utført, eventuelt planlagt en eller annen slags voldelig aktivitet for å komme i søkelyset.

Ved Frankrikes ambassade mente man at det er for sterkt å bruke uttrykket "forfølgelse" ("persecution") om libanesiske myndigheters fremgangsmåte overfor grupper som oppfattes som å representere en illegal politisk utfordring. Likevel finnes det helt klart grupper som har et politisk problem med libanesiske myndigheter. Aounister og personer tilknyttet Forces Libanaises (FL) blir enkelte ganger arrestert i forbindelse med demonstrasjoner. Også her ble det henvist til en demonstrasjon i uke 11, der noen var blitt arrestert. Det er ingen spesielle palestinske grupper som kan sies å være utsatte/løpe risiko fra libanesiske myndigheter, det er heller ingen av dem som er politisk aktive utenfor leirene. Enkelte leire, særlig Ein el-Helweh, er derimot sterkt politiserte. Det er flere grupper som overvåkes av syrisk etterretning – bl.a. kristne og det sunnimuslimske samfunnet i Tripoli, sistnevnte fordi myndighetene er opptatt av å avdekke eventuell aktivitet blant de lokale Muslimbrødrene. Det finnes ikke noen bestemte sunnimuslimske grupper som forfølges politisk, men partier med en sunni-islamisk agenda vil generelt ikke bli tolerert.

Advokaten, som også ble konsultert om dette temaet, var også på det rene med at islamister blir utsatt for overvåkning og infiltrasjon fra libanesisk og syrisk etterretning, og at moskeer og koranskoler er målområder. Ingen blir arrestert for å være islamist i seg selv. Myndighetenes strategi går i stedet ut på å holde de aktuelle miljøene permanent overvåket og infiltrert, slik at arrestasjoner kan foretas på kort varsel i kommende tilfelle.

Kilden ved menneskerettighetsorganisasjonen FHHRL ville rangere følgende grupper som utsatte for forfølgelse, etter risiko for å bli utsatt for forfølgelse:

- 1) Forces Libanaises og aounister, samt sunnimislimer i nord
- 2) tidligere SLA-medlemmer som forlot Libanon via Israel
- 3) islamister.

Av disse er FL, SLA og islamister generelt de største risikogruppene.

Aounister

Vurderingen ved den australske ambassade, var at det fortsatt finnes et stort antall sympatisører av den kristne tidligere statsministeren, Michel Aoun. Disse driver for det meste ikke-politiske aktiviteter, som pengeinnsamlinger og minnehøytideligheter. Aoun selv er fra sitt eksil ganske høyrøstet i sin kritikk av Syria, men han får liten respons i Libanon. Ved den franske ambassaden var vurderingen at aounistene markerer seg som klart anti-syriske, og løper derved en viss risiko. Når de blir anholdt, blir de holdt for en kortere stund, under ubehagelige forhold. Behandlingen de får er likevel ikke verre enn normalt i arabiske land. De fleste aounistene er yngre mennesker, og de vanligste aktivitetene deres er studentpolitiske aktiviteter, demonstrasjoner, ta kontakt med ambassader og legge frem sin sak der. Aounistene er verken en fullstendig illegal gruppe, eller helt ensartet. De har flere organisasjoner som deltar i det politiske livet, for eksempel Qornet Shrwani. Dette er en forening som sikter mot å bygge et konstruktivt forhold til libanesiske myndigheter og Syria.

Den privatpraktiserende advokaten bekreftet for sin del at arrestasjon vil bare bli utløst av visse konkrete handlinger. Hva slags handlinger dette kunne være er ikke klart lovfestet, men noe som varierer med det politiske klima.

FHHRLs representant opplyste at aounistene overvåkes i Libanon, men at de ikke overvåkes i utlandet av libanesiske og syriske etterretning. Den typiske myndighetsreaksjon er å reise sak for Militærdomstolen. Denne domstolen har bredt kompetansefelt, som setter den i stand til å kunne:

- forfølge enkeltpersoner som er aktive mot myndighetene
- reise anklager om virksomhet rettet mot den libanesiske og syriske hæren
- bruke enkle prosedyrer med svake rettsgarantier for den anklagde, som for eksempel å kreve stillingstagen til anklagen på et enkelt avkrysningsskjema
- bruke militære dommere som ikke har fullgod dommerkompetanse.

Militærdomstolen holder i dag åpne 6-8 saker av dette slaget. Lovgrunnlaget er et dekret fra borgerkrigstiden. Hva slags saker som kommer dit, kommer mye an på den politiske situasjon i Libanon samt den aktuelle situasjonen for regimet i Syria.

Tidligere SLA-medlemmer

South Lebanese Army var en kristen militans som bisto Israel under den israelske okkupasjonen av Sør-Libanon som ble avsluttet i 2000.

Tidligere medlemmer av denne militansen vil, etter FHHRLs medarbeiders vurdering, risikere tiltale ved Militærdomstolen, for "kollaborasjon med fienden". Den formelle strafferammen er fra 1 – 15 års fengsel. Tidligere aktiviteter og rang har liten betydning. Det å ha oppholdt seg i Israel gir i seg selv inntil 6 måneder. Saker eldre enn 10 år forfølges i praksis ikke, men Militærdomstolen kan likevel reise sak i slike tilfeller, behandle den i alle ledd, og deretter fatte kjennelse om at saken er eldre enn 10 år og derfor ikke vil bli pådømt. Konsekvensen for den tiltalte vil da være å måtte følge behandlingen i alle dens ledd, og bli holdt i arrest i ukevis mens man venter på kjennelsen. Fremgangsmåten brukes som et virkemiddel til å passivisere potensielle politiske aktiviteter i SLA-miljøet.

Islamister

FHHRL oppga at islamister generelt blir overvåket, og at iblant blir noen anholdt med sikte på å avverge aktiviteter som myndighetene har mistanke om at vedkommende planlegger.

Visse personer vil jevnlig bli innkalt til avhør. Ibland kan slike personer bli holdt i 1-2 uker, og deretter slippes fri. Det er ikke adgang til å organisere islamistiske partier, eller for islamistiske grupperinger til å drive politiske virksomhet.

Statsløse palestinere

Ved FHHRL mente man at det forekommer at personer i denne gruppen blir gjenstand for forfølgelse. Likevel er det andre slags menneskerettsmessige problemer som først og fremst er presserende for dem, så som jobbstreiksjoner med mer. Statsløse palestinere blir ikke forfulgt som gruppe utenfor leirene, ifølge kilden.

Libanesiske myndigheters reaksjoner overfor risikogrupper

Spørsmålene som ble stilt gjaldt særlig aounistene og deres sympatisører. Ved den australske ambassade ble det opplyst at aounistene blir tolerert, og at myndighetene lar være å respondere når de blir oppfordret til å reise anklager og rettssaker mot dem. Grunnen til dette, mente ambassaden, er at myndighetene ikke ønsker å utfordre den skjøre balansen og forståelsen mellom de ulike religiøse gruppene i Libanon.

Vurderingen ved den britiske ambassaden, var at anti-syriske grupper generelt er utsatte, og at her er aounistene de mest fremtredende. I dette miljøet er det FPM som er den viktigste grupperingen. Forces Libanaises er mindre fremtredende blant de anti-syriske gruppene. Demonstrasjoner blir det slått kontant ned på. Det har tidligere forekommet hyppige forsvinninger, flere hundre skal være forsvunnet totalt. I dag antar ambassaden at dette har opphørt, men at muligheten fortsatt fungerer som et ris bak speilet. Vanlige tema for demonstrasjoner vil være aounistenes minnedager og kritikk av Syria. Det er særlig studenter som markerer det sistnevnte temaet. Slike demonstrasjoner mobiliserer ikke store antall. Generelt er deltakelse i de ordinære politiske kanaler, og offentlige markeringer, de politiske vanligste arenaene for disse gruppene i dag.

Representanten for FHHRL påpekte at de som forlot Libanon mellom 1981 og 1992, samt enhver som deltok i borgerkrigen 1975-90, kan tiltales for å ha "deltatt i krigen mot den libanesiske hæren" i 1989-90, og for "overfall, terror og attentater". Fra 1990 ble alle i Forces Libanaises forfulgt, og de begynte da å forlate Libanon. Etter et bombeattentat mot en kirke i Zouk, ble enkelte saker åpnet fra 1994 av. I praksis kunne ethvert medlem da bli trukket inn i en slik sak, og risikere 3-5 års fengsel. De som vendte tilbake etter noen år, ble arrestert. De fleste av disse sakene er nå avsluttet, mens enkelte ennå venter på domsavsigelse. Også i forbindelse med disse sakene gjelder regelen om at en avsluttet sak når som helst kan gjenåpnes dersom det kommer frem nye opplysninger.

De fleste av dem som forlot landet i 2000 har nå vendt tilbake. Kilden ved FHHRL mente at de som forlot Libanon etter 2000, i dag ikke har problemer som kan henledes til borgerkrigstiden. De som i dag problemer, er de som er under konkret mistanke for aktiviteter under borgerkrigen. Amnestiloven fra 1990 omfatter ikke dem som var i krig mot myndighetene, eller personer som har utført attentater².

Kilden mente det er klare muligheter for at høyreorienterte kristne kan bli utsatt for trakassering, for eksempel et par dagers arrest. Slike reaksjoner kan utløses av bl.a. aktivitet

² Ifølge den danske Udlændingestyrelsens rapport av 28.09-02.10.03 vedtok parlamentet i Libanon den 26.08.91 et generelt amnesti for forhold begått under borgerkrigen. Unntatt fra amnestiet var saker som på iverksettelsestidspunktet for amnestiet verserte for domstolene med påstand om enten

- forbrytelser mot statens sikkerhet, eller
- mord eller mordforsøk på politikere, religiøse ledere og fremtredende diplomater.

i utenlandske media eller i libanesiske lobbygrupper i utlandet. Aktuelle personer løper risiko for å bli anholdt på flyplassen ved innreise. Kilden kjente til et eksempel der en som ankom fra Brussel ble arrestert på flyplassen for å ha deltatt i demonstrasjoner i Belgia. Han opplyste at libanesiske ambassader er instruert om å overvåke libanesere som oppholder seg i det aktuelle landet, og rapportere om politisk aktivitet og demonstrasjoner som libanesere utfører i der.

II.10 Utreisekontroll og retur av avviste asylsøkere

Utreisekontroll og returprosedyrer

Den australske ambassade kunne opplyse at grensekontrollen disponerer svært gode elektroniske registre, og at den er i stand til å føre en høyaktig overvåkning av inn- og utreiser. På flyplassen i Beirut er det 5 kontrollpunkter, der de 4 første er manuelle, og den siste elektronisk. Det elektriske systemet ble satt i drift i juni 2000. Ambassaden hadde ikke hørt om at noen som er etterlyst har kommet seg ut denne veien.

En advokat som ble konsultert, opplyste at lovregelen som krevde ektemannens godkjenning av en gift kvinnes reise ut av landet, er blitt trukket tilbake. En mann kan likevel be om å få lagt inn en anmerkning om nektelse av ektefellens utreise i grensekontrollens dataregister. En slik henstilling vil bli etterkommet. Det er derfor i realiteten fortsatt helt opp til mannen å nekte sin ektefelle utreise. Registret ble tatt i bruk på Beirut flyplass i juni 2000. Etter at kvinnen er 18 år kan ikke lenger hennes far eller bror gi en stopp-ordre. Ektefellen kan imidlertid fortsatt gi en stopp-ordre uten å måtte begrunne den.

Australias ambassade kunne bekrefte at en ektemann kan nekte kone og barn utreise, og at dette vil bli fanget opp av grensekontrollen like effektivt som politiets etterlysninger. Ingen vil slippe gjennom kontrollen med en slik anmerkning. På den annen side er bestikkelser vanlige, ikke nødvendigvis med store pengebeløp, men ved at man vet hvem på flyplassen man skal kontakte.

Utenom flyplassen – samt grensen i syd mot Israel, som er stengt – er imidlertid landets grenser svært porøse. Til Syria kan man for eksempel bruke den militære veien, betale USD 50 til en syrisk soldat og få sitte på med lastebilen hans. Statsløse som vil til Syria kan reise enkelt, uten pass og bare med en oppholdstillatelse. Statsløse kan like lett krysse grensen fra Syria til Libanon selv om det i teorien er vanskeligere.

Statsløse bruker mange ruter ut av Libanon: båt til Kypros, over land til Europa via Syria og Tyrkia, med fly til Australia via Øst-Asia. Det er enkelt å ta seg med båt fra hvor som helst på kysten og over til Kypros. Hovedtyngden av irregulær trafikk går likevel med fly. Kypros vil bli viktigere som innfallsport til Europa når hele eller den ene delen av øya, blir medlem av EU³.

Nye regler for returnerte statsløse

Den nederlandske ambassaden refererte fra et møte man hadde hatt i februar med Surete Generales leder, general Assayad, om de nye reglene fra i fjor høst om retur av statsløse til Libanon. Libanesernes holdning er at de ikke er villige til å myke opp praksisen. Under møtet hadde det likevel lyktes dem å fjerne den dårlige følelsen som man i europeiske land har fått for dette regelverket.

Assayads budskap hadde vært at libanesiske myndigheters hensikt ikke er å gjøre det vanskeligere å returnere, men å klargjøre regelverket. Han var villig til å diskutere enkelte elementer. Regelen om at returner må være utført innen 4 dager etter at vedkommende forlot Libanon, skal ikke håndheves ubetinget hvis det for eksempel er flygninger bare hver 5. dag. Men man vil ikke fravike hovedprinsippet, om at SG skal varsles i forkant om hvem som sendes tilbake. Personopplysninger om bl.a. sivilstatus, eventuell næringsdrift, vandel, med mer, må fremlegges. Det skal være gitt grønt lys for retur før denne effektueres.

³ Den greske delen av øya vedtok medlemskap i EU i en folkeavstemning i mai 2004. I den tyrkiske delen stemte samtidig et flertall imot EU-medlemskap for denne delen av øya.

Nederland kommer ikke til å følge opp videre, siden de har svært få asylsøkere fra Libanon. Vedrørende statsløse palestinere, hadde ambassaden inntrykk av at hver enkelt palestiner-sak vil være vanskelig, og at libanesiske myndigheter vil ønske å få seg forelagt alle slags personopplysninger. De synes likevel å være villige til å motta libanesere med kriminelle rulleblad.

III. Kilder

UNRWA's hovedkvarter, Beirut

Nederlandske ambassade, Beirut

Australske ambassade, Beirut

Britiske ambassade, Beirut

Franske ambassade, Beirut

UNHCR hovedkontor, Beirut

Democratic Front for the Liberation of Palestine (DFLP), Beirut

Norsk Folkehjelp/Norwegian People's Aid, Beirut

Folkekomiteen i Naht el-Bahred leir

Folkekomiteen i Burj el-Barajneh leir

Folkekomiteen (den PLO-tilknyttede) i Ein el-Helweh leir

Folkekomiteene i leirene i Tyre-området, inkl. Rashidieh-leiren

Privatpraktiserende advokat, Beirut

Foundation for Human and Humanitarian Rights

Norges Ambassade, Damaskus

Udlændingestyrelsen, Danmark

IV. Vedlegg

Vedlegg 1. Frivillige organisasjoner som arbeider med kvinners rettigheter.

liste des organisations non-gouvernementales qui s'occupent exclusivement des droits de la femme, avec indication du nom et des coordonnées de la personne responsable :

Nom	Directeur	Téléphone
1.Women Organization for Social Solidarity	Ms. Afaf Al Hakim	01-552695
2.League of Lebanese Women's Rights	Ms. Linda Matar	01-817820
3.Lebanese Association of University Women	Ms. Angel Zeini	01-332935
4.Lebanese non-gvt Committe for Follow-up Women's issue	Dr. Aman Chaarani	01-361035
5.Lebanese Women Council	Ms. Ikbal Doughan	01-736632
6.Women's Rights Study and Research Center	Ms. Rghda Hafez	01-317987

Vedlegg 2. Libanesiske NGO'er, alle områder.

**INSTITUTE FOR HUMAN RIGHTS
BAR ASSOCIATION
BEIRUT
LIST OF NGO**

NAME	DIRECTOR	TEL
Human Rights Protection Association	Ms. Nawal Haidar	01-31099
Lebanese Union for Child welfare	Ms Fadia El Asshad	01-34515
Movement for People Rights	Ms. Ogarit Youmane	01-58440
Movimiento por la Paz, el Desarme y la libertad	M. Vincente Nunez-Flores	01-32620
National Association of medical and Social Care for vocational training	M.Ali Jarra	03-64080
National Democratic Institute for International Affairs	M.Joseph Hall	01-78645
National Organization for the Lebanese Child	Ms. Nour Salman	01-37778
Nouveau Droits de l'Homme – international	M.Elle Abouaoun	03-29369
Save the children Sweden	M.Atallah Kuttab	01-84016
The Lebanese NGO Forum	M.Ezzeddine Ezzeddine	01-37404
Women Organization for Social Solidarity	Ms. Afaf Al Hakim	01-55269
Working Women League in Lebanon	Ms. Ikbal Doughan	01-64641
Amnesty International Regional Office for the Middle East and North Africa	M. Ahmad Karoud	01-805664
Anta Akhi	Ms. Yvonne Chami	04-408890
Association pour la defense des droits et des libertes	M.Ghassan Moukheiber	01-331210
Beirut Center for Human Rights	M. Ghassan Gergi Khalil	03-446694
Collectif des ONGs au Liban	Dr. Kamel Mohanna	01-319366
Dar El Amal	M.Joseph Donato	01-483508
Fares Foundation	M. Paul Salem	09-636811
Friedrich - Ebert - Stiftung	M. Samir Farah	01-739845
Hariri Foundation	M.Moustapha El Zaatari	01-853055
Human Protection Association	M. Wassim El Halabi	04-926416
Human Rights with No Discrimination	M.Fadi Karam	01-61671
Imam Al Sadr Foundation	Ms. Rabab Al Sadr	01-8599
Institute for Human Rights – Bar Association, Beyrouth	M.Georges Assaf	01-423943
Joseph and Laure Moghaizel Foundation for Democracy and Human Rights	M.fadi Moghaizel	01-333753

League of Lebanese Women's Rights	M. Linda Matar	01-817820
Lebanese Association for Democratic Elections	M. Hassan Krayem	01-741412
Lebanese Association for the Protection Juvenile Delinquents	Pr. Antoine Kheir	01-427973
Lebanese Association of University Women	Ms. Angel Zeini	01-332935
Lebanese Council of Disabled People	M. Bassam Hamdan	01-738297
Lebanese Council to resist Violence Against Women	Ms. Zoya Rouhana	01-612899
Lebanese Foundation for Permanent Civil Peace	M. Antoine Messara	01-325450
Lebanese non-gvt Committee for Follow-up Women's issue	Dr. Aman Chaarani	01-361035
Lebanese Political Science Association	M. Antoine Messara	01-325450
Lebanese Women Council	Ms. Ikbal Doughan	01-736632
Makhzoum Foundation	Ms. May Makzoumi	01-865759
National Association for the Rights of Disabled People	M. Nawaf Kabbara	01-738296
Palestinian Association for human rights	M. Tarek Akkawi	01-669665
Palestinian Human Rights Organization	M. Ghassan Abdallah	03-780074
Rene Mouawad Foundation	Ms. Nayla Mouawad	01-613367
Secours Populaire libanais	M. Ghassan Ashkar	01-315963
The follow-up committee for the support of the Lebanese Detainees in Israeli Prisons	Dr. Mohammed Saleh Safa	03-379612
The Lebanese Association for Human Rights	M. Ibrahim Abdallah	01-395644

NAME	DIRECTOR	TE
The Lebanese Cultural League	Ms. Hala Al Hakim	01-552
The Lebanese Organization for Development	Ms. Rita Hawat	09-946
The National Union of Parents & Institutional Association for Intellectually Disabled	M. Moussa Charafeddine	03-612
Union of NGO'S for Child Rights in Lebanon	Ms. Alice Keyrouz Sleiman	01-395
Voluntary work Association	Ms. Merhab Hamieh	03-534
Women's Rights Study and Research Center	Ms. Rghda Hafez	01-317

